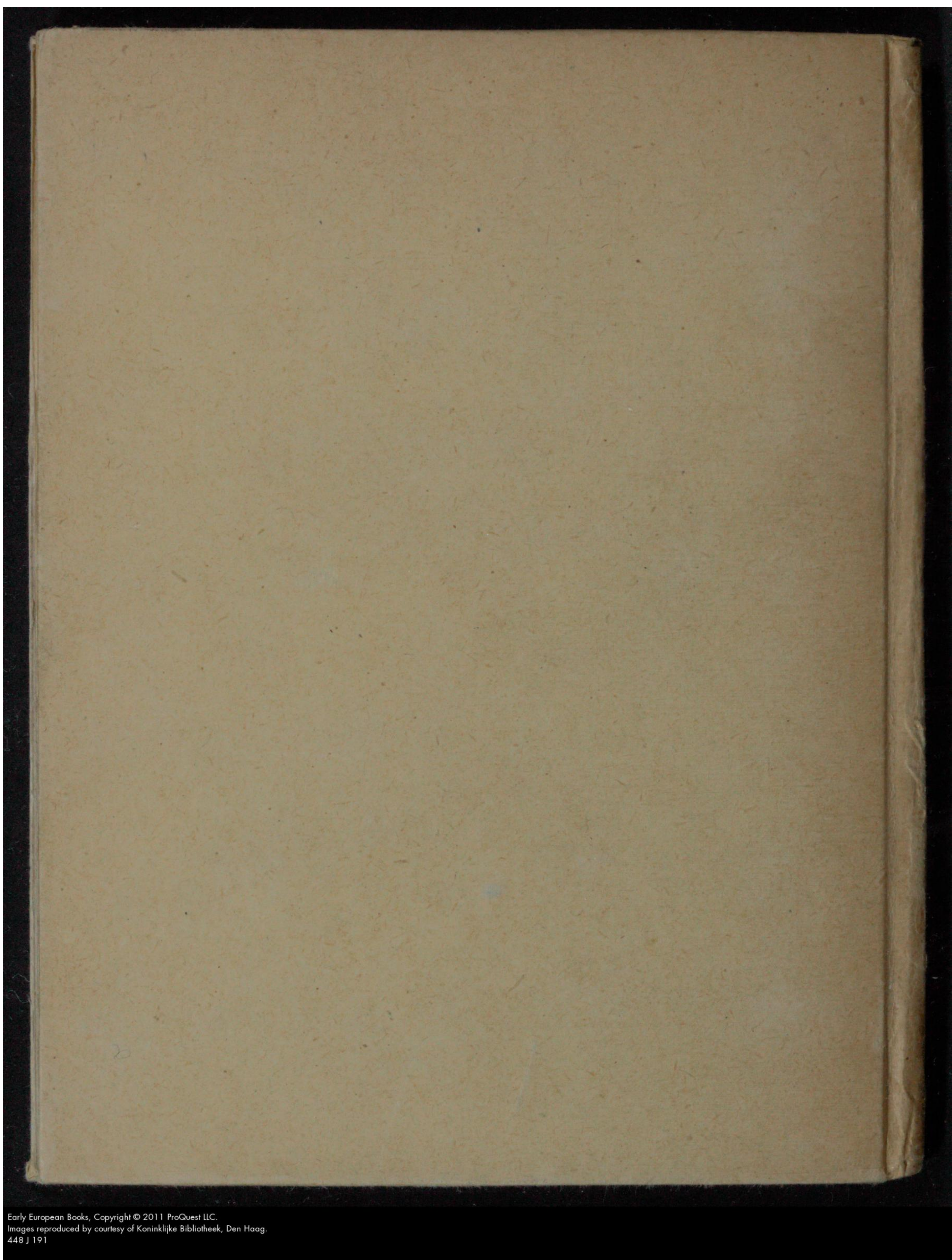
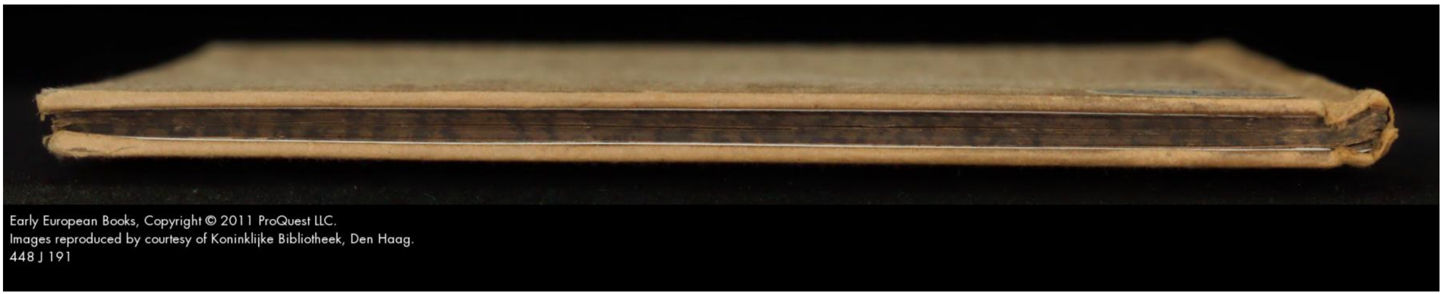
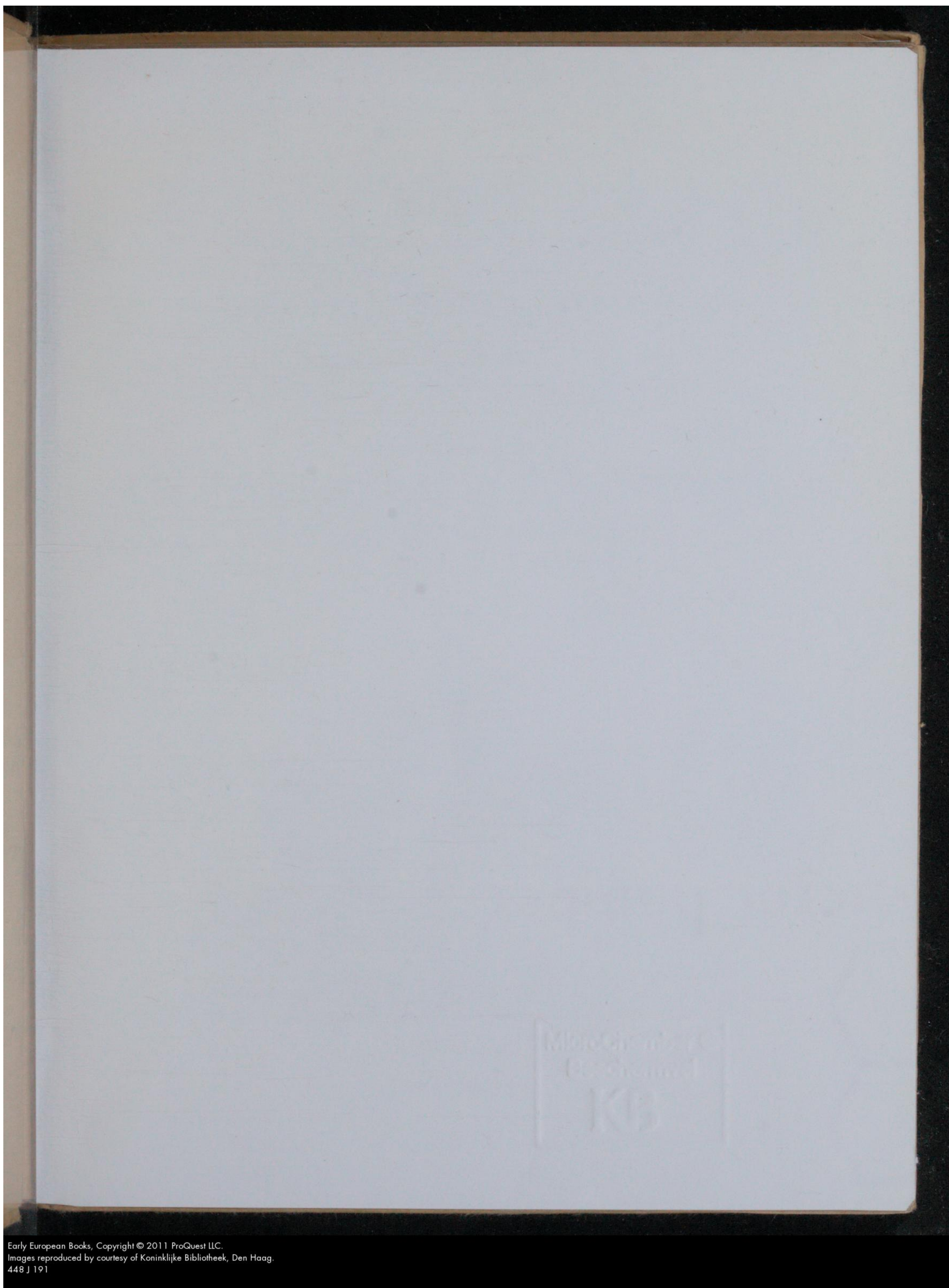

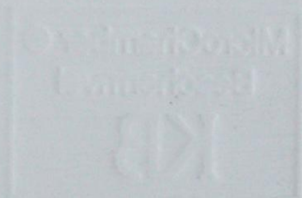

DON

JERONIMO,

Marſchalck van Spanjens

TREUR-SPEL.

Vertoont

Op d'Amſterdamſche Schouwburgh,

Den 12. October, 1638.

t'AMSTELREDAM,

Voor *Iooſt Hartgerſz.* Boeck-verkooper, woonende in de Gaſthuys-ſteegh, by 't Stadt-huys. ANNO 1638.

Perſoonagien.

DE Coningh van Spanjen.
Don JERONIMO, Marſchalck van Spanjen.
Don LORENZO, Prins van Portugael.
Don PEDRO, Prins van Caſtilien.
Don ORATIUS, des Marſchalcx ſoon.
BELLEMPERIA, Princeſſe van Caſtilien.
De Coningh van Portugael.
De Bode.
PEDRON GANO, dienaer van Bellemperia.
SERBERYN, dienaer van Don Lorenz.
ISABELLA, huyſvrouw van Jeronimo.
Twee Soldaten.
Pagie van Don Pedro.
Scherp-rechter.
Hartogh van Caſtilien.
BOSARDO, Schilder.
WRAECK.
BEDROCH.

In de Tragediæ,
Speelt

Don PEDRO	*voor*	SOLIMAN.
Don LORENZO.	*voor*	ERASTUS.
BELLEMPERIA	*voor*	PERSEDA.
JERONIMO	*voor*	MUSTAPHA.

EERSTE BEDRYF.

Coningh van Spanjen ende Don Jeronimo met eenige andere Edelen uytkomende, ſpreeckt aldus:

C. v. Span. At de rechtveerdigheyt in 't end met goude kroonen
En ſcepters/ Deughd beloont/dat kanmen nu betoonen/
En 't blijckt hier openbaer: Jeronimo ghy weet/
Dat ick dees oorlogh heb begonnen; doch met leet/
En tegen ſin/ en roep den hemel tot getuyge/
Voor wien ick voor't geluck gantſch onderdanich buyge:
Dat/ ſo ick niet met kracht daer toe wierd aengepoort/
Den oorlogh was by my voor langh al opgeſchoort.

Don Pedro ende Oratius uyt, hebbende Don Lorenzo gevanghen, ende tuſſchen beyden elck by een bragoen ghevat.

Maer wat brenght Don Pedro en Oratius behangen
Met buydt van Portugael? Jeron. My dunckt 't is een gevangen
Van grooten Adel/ uyt het Portugeeſche Hof.
C. v. Span. Wat of dit weſen ſal?
D. Lorenz. Heer Coningh met verlof/
Schoon of het nootlot heeft tot ramp ſpoet uytverkoren
Ons Portugeſen/ die tot lyden zijn geboren/
Soo tuyght noch deughd in my/ dat 't adelijcke bloedt
In eyndeloose druck/ heeft eyndeloose moet.
Tot ſpijt van Spanjen roem ick/ dat wy Portugeſen/
Ten waer de nootdwang ons verwon. C. v. S. wel wat ſal deſen?
D. Pedro. 't Is mijn gevangen die ick in den ſlach verwon.
Oratius. Hy is de mijne.
D. Pedro. Hoe! de uwe? Orat. Soo ick kon/
Was ick als ghy/ ick ſou het ſonder ſchaemt ontkennen.
D. Pedro. So doen ick. Orat. Schaemteloos ſich tot bedrach te wennen/
Is eereloos. D. Ped. Ghy weet hoe ick hem onvertſaeght
Den teugel heb ontruckt. Orat. Seght moedeloos ontjaeght/
Doen mijn gevelde ſpeer hem reyten uyt den ſadel/
En moedelijck tot eer van al den Spaenſchen Adel/
Hem mijn geharde klingh/ met dees verſtaelde vuyſt/
Den helm op het hooft ontgeſpte. D. Ped. En dat juyſt
Als ick hem ſijn geweer ſoo mannelijck ontmanden.
Oratius. Ontmanden? ſeght doen hy 't liet vallen uyt ſijn handen/
Gedoodt werw't en beſwijnt van d' alderlaetſte ſlach;
Die ick hem gaf. D. Ped. Ten waer het Coninckljck ontſach/
Mijn handt was vaerdigh om u hoogheyt in te korten:
Oratius. Den degen ſcheyd ons. C. v. Sp. Hout/wilt uwe toorne ſchorten/

 En

En blijft aen mijn gewijs van uwen Ridders twist/
Oratius. Ick ben te vreen. D. Ped. En ick. C. v. Span. Gevangen Prince ist.
Dat Coninckljjcke bloet in dese tegenspoeden/
U moedight/ en de ziel kan onbeweeghlijck voeden:
Soo spreeckt vrymoedigh uyt/ wie dat van dese twee
U overwon/ en wie dat u de noodtdwangh dee?
D.Lorenzo Onsachtelijcke Vorst/ de Ridderlijcke deughden/
Mijns overwinnaers/ zijn mijn overwonnens vreughden/
Dat soo ick tuyghen sal/ ick tuygh haer beyder macht
Mijn overwon/ en dat haer deught mijn onderbracht.
C. v. Span. Hoort overwinners dan/ ghy sult u zeegen vieren
Hy vvijst eerst op Don Pedro, daer nae op Oratius. Met de betoomde ros: en ghy met de papieren/
Die d'overwonnen u in wissel voor 't ransoen/
Van d'overwinninghe voort datelijck sal doen.
En ghy ghemoedigh Vorst/ hoe wel de dorperheden
Van uwen Vader my veel ongelijcks aendeden/
En hy; in u ellent rechtvaerdigh wordt ghestraft/
En my gheleghentheydt tot wreede wraeck beschaft:
Soo heeft nochtans de kracht/ van 't Coninckljjck medoghen/
Ten aensien van u deught tot weldoen my bewoghen/
U vryheydt stae ick toe/ mits dat ghy sult voldoen/
Nae ghy bespreecken sult u Ridderlijck rantsoen/
En noopt u vader/ dat hy de ghebroken trouwe
Weer oprecht/ en 't verbondt oprecht'lijck onderhouwe/
En ghy/ zijt lustigh en vermaeckt u in mijn hof/
Met Spaensche Jufferschap en Ridderlijcke lof.
D.Lorenzo Soo onbeweeghelijck/ als ghy in teghenspoeden/
Ghehartight hebt ghesien/ soo eerlijck van ghemoeden/
Versekert u te zijn der Portugeesen naem/
Om in beleeftheydt u te wijcken niet; de Faem
En ick/ zijn bey verstrickt verwonnen inde banden
Van u beleeftheyt meer als van de stale handen/
Dies mijn vermogen is/ ten dienste van die geen/
Die my met wapens en met deughden heeft bestreen.
D.Pedro. U vrientschap neyght tot my/ de grootste van u vrienden.
Oratius. Ghy sult al eveneens my in u vruntschap vinden/
Mijn Ridderlijcke moet verbint my t' uwen dienst.
D.Lorenzo Mijn ramp verkeert in luck/ en dat op 't onversienst/
Den Hemel gunt my/ dat ick nae de wil 't vermoghen
Heb/ om u heusheyt eens uyt danckbaerheydt te togen.
C. v. Span. Den Hemel geeft dat vree/ oprechtigheydt en trouw/
U altijdt in de wil van vrienschap onderhouw.

Don Pedro, en Don Lorenzo.

D.Pedro. Versekert van mijn gunst weest seker/ en de Goden
Begunst'gen u soo. D. Lor. Des Hemels goede boden

Die

Die tuyghen haer/ hoe 't vyer van mijn ghestraelde Son
Mijn ziele stack aen brandt/ die moedeloos niet kon
Noch wil haer weerstaen/ om dat sy in't vinnigh blaecken
Haer soetste wellust vondt/ en aenghenaem vermaecken.
O eyndeloose vlam! ick sterf in uwe gloet/
Indien ick hopeloos noch langher branden moet.

D. Pedro. Nae-dien het noodigh quaedt u ziele heeft beseten:
Soeckt raedt om teghen-gift van't quade selfs te weten.
Kom gaen wy naer haer Hof/ haer vinden/ en verklaer
V lyden/ en u Min.

Oratius en Bellemperia.

Maer holla/ sien ick daer
Oratius? Hy ist: versteeckt u. Orat. 't Is waerachtigh.

Bellemp. O Hemel! maeckt mijn rouw een goeden endt deelachtigh;
Maer seght met wat omstandt/ hoe 't toe-ginck met sijn doodt.

Oratius. Den vyandt/ die in't eerst vluchtigh den rugghe boodt/
Nae dat hy was verstroyt/ weer metter haest vergaerden/
Een Ruyter-bende van ontrent de tachtigh Paerden
Stiet tot ons Troupen in/ die gretigh op de buyt
Meer als voorsichtigh vast de dooden trocken uyt/
En werden reddeloos van dese overrompelt:
Waer door de glory scheen van onse macht ghedompelt
In't onderspit/ dies hy schier vlammende van spijt/
Sijn Paerdt de Sporen gaf/ den Teugel derwaerts smijt/
Ghevolght van my/ en noch ontrent van dertigh and'ren/
En liep den vyandt toe: Daer raeckten aen malkand'ren
De braefste Helden/ die men oyt in't Legher sagh:
Des vyandts Troup die scheurt/ noyt mannelijcker slagh/
Noch strijdt en sachmen: In't ghevecht op onser zyden
Scheen d'overwinningh; doch in't heetste van het stryden
Soo werden handt-ghemeen den Prins van Portugael
En Don Andreas/ 't scheen een vlamme uyt haer Stael/
En uyt haer Helmen vloogh/ soo vreeselijcke slaghen
Als elck den ander gaf/ en sagh ick noyt mijn daghen/
Nae dat elck sijn Pistool ghelost had/ en dat mee
Elckx Lemmer slinghs en rechts sijn vyandt hieuw' en snee:
't Bloedt uyt haer ad'ren sprong/ haer krachten die besweecken/
De armen flaeuden/ en de Rossen/ van het breecken
Der Speeren/ moedeloos/ die loemden/ en 't gheluck
Viel tot den Portugees/ tot uwe leydt en druck.
Andreas/ die ontbloot/ in't draeyen met sijn Deghen
Doorstiet den Portugees/ en hy is voorts ghesegen
Aemmoedigh uyt de Sael/ bleef hanghen met de voet/
Daer 't Paert/ door't hobb'len/ hem te veldwaert sleept bebloet/
Waer in een dorre struyck dees roode Sluyer hechte/
En scheurde van sijn arm. Bell. Dees Sluyer die ick vlechte

Oratius haelt eẽ rode sluyer die verscheurt is uyt sijn sac.

 Met

Met minne strickjens/ soo verwert/ en soo verstrickt/
Aen sijn gevreesde arm/ soo cierlijck opgeschickt/
Comt die my soo weer t' huys? verscheurt en soo gheschonden
Uytbeeldend' het gestalt van mijn Andreas wonden.
Den hemel zy mijn troost: de Goden gheven wraeck/
Van deese wreetheyt/ en soo goddeloosen saeck.
Ey vrouwelijcke ziel/ wat raet? u hoop is henen/
U son is duyster/ en u leydtstar is verdweenen:
Oratius. Zijt moedich/ en de tijt besorght u in u druck/
Een ander Trooster die u dient tot meerder luck/
Bellemp. Vertreckt Oratius/ ick sie mijn broeder komen
D.Pedro. Goedige suster/ ick wensch gemeene vreught doet tomen/
U sonderlinge rouw/ die niet en doet/ dan dat
Sy u de ziele knaeght/ en jammerlijck op 't pat/
Van wanhoop voeren sal. Bell. mijn rouw zy sonder ende/
Een hoope troost my/ dat den hemel wraeck sal senden
Op die/ die my mijn hoop soo eerloos heeft ontruckt.
D.Lorenzo Vorst'lijcke vrouwe/ siet een/die/ die onderdruckt
Van alle rampen door sijn tegenspoet verslaghen /
Onmog'lijck waer de last van dese smert te draeghen:
Ten waer hem eenen hoop niet trooste/hy en souw
Niet langer leven: Maer aenlockelijcke vrouw/
U hoope voet hem soo/ dat hy die ongelucken
Als voesters oordeelt van sijn seer ghewenste lucken/
Bellemp. Een teghenspoets ghesel is troostich / dan ick kan
Niet dencken hoe mijn hoop u voeden/ en waer an
Dat ghy u troosten kont: vermits ghy zijt rechtvaerdich/
Ghestraft/ daer ick beschrey een saecke straffens waerdich:
Vermits sijn edel bloet/ soo godloos is verstort/
D.Lorenzo U schoonheyt voed mijn lief/en heeft mijn op een kort/
De ziele soo beroert/ dat ick u lief verwerven/
Of hopeloos in 't cort moet om u liefde sterven.
Bellemp. O Goden wat of my noch overcomen sal?
Ick swijm/ick sygh/ ick sterf. D. Ped. hoe suster/ist van 't mal?
Of isset erenst/grijpt een moet/ en recht u weder/
Bellemp. Ick sal ey recht my op/ en set mijn gins weer neder/
Hout ghy u handen t' huys/ of mijn verbolghen sin
Die straf opstaende voet u reuckeloose min/
Sy toont de Sluyer. Moordadich Prins/ siet hier het teecken van de trouwe
Die ick Andreas swoer/ soo langh ick dit aenschouwe/
Sal eyndeloose wraeck mijn sitten inde ziel/
Om eens te wreecken dat hy door u handen viel/
Ghy soeckt mijn minne/ segh wat waent ghy dat de reden
Om u schoon aensicht my drijft buyten spoor te treden/
Andreas had ick lief/ hy liefde mijn/ sijn hart /
En 't myne waeren een/ sijn smarte/ was mijn smart/
Sijn vreuchden was mijn vreucht / wy waren eens van sinnen/
Hy swoer my/ ick hem weer/ in eenwicheyt te minnen/

En

En hier komt ghy bespat/ besmeurt/ en ghy aen-biedt
My de bebloede vuyst/ daer ghy hem mee deurstiet.

D. Loren. 't Geval des oorloghs was sijn doodt/ en mijn bederven.

Bellemp. V moordt-lust deed hem soo ellendelijcken sterven.

D. Lorenzo Ick bid ootmoedig/ hoort mijn onschult. Bell. Niet een woort.

D. Pedro. Gheliefde Suster blijft. Bell. Los/ los/ want ick moet voort.

D. Pedro. Oratius die gaet/ en siet niet eenmael om.

D. Lorenzo Wat of hem herwaerts drijft? D. Pe. Hy speelt so yets voor mom;
Dit's vreemt/ doch sal de tijdt ons alles openbaren.

D. Lorenzo Ellendighe/ ick drijf in't noodweer op de baren!
Van die verbolghen Zee/ daer teghenspoet van Min
Mijn bracke stroomen stort ter engher keelen in.
Ick smacht van dorst/ ick stick/ ick hijgh/ en jaegh van binnen/
En swelghe (tegens danck) de soute waters inne;
O ydeloose vlam! O hopeloose strijdt!
O onweer sonder endt! my doch ghenadigh zijt/
Of troost my spoedigh/ of verslindt my in u rampen.

D. Pedro. Dat moed'loos klagen/ Heer / dat zijn maer sware dampen/
Die grilligh op het hart u vallen door de Min:
Dan/ 't sal wel beteren/ gaen wy te samen in.

Hier moet het Toneel Lisbona in Portugael zijn
tot de Koninck binnen gaet.

C. v. Port. Die op den hooghsten top der heerlijckheden klimmen
Door toedoen van ghelück/ die vallen vaeck door schimmen/
Door risselingh van windt/ door waen/ of yd'le schrick
Weer in der schanden poel: Maer yemandt die als ick
Standtvastigh van ghemoedt/ en wettigh is ghebooren
Tot heerschappy/ en heeft de deught tot wit verkoren:
Die sal in voorspoedt niet verheffen sijn ghemoet/
Noch hem ontsetten in een windt van teghenspoet/
Maer onbeweghelijck in luck en onghelucken
Standtvastigh blyven/ en 't gheval sijn eer ontrucken.
Mijn Heyr/ mijn macht/ mijn eer/ mijn glory en mijn kindt
Waren verloren/ soo ick om een teghen-windt
Van oorloghs rampen my ontsette/ en verslaghen
Den moet liet vallen/ in dees myne oude daghen:
Maer neen/ standtvastigheydt blijft eeuwigh/ en sy sal
Mijn Raedts-vrouw wesen in soo swaer een ongheval.

Bode. De Posten zijn besteldt/ ick koom hier om de Brieven.

C. v. Port. Daer zijnse. Bod. Machtigh Vorst/ ick gae met u believen.

C. v. Port. Soo doet; maer siet wel toe dat met geen Spaensche vliegh
Nae 't ransoeneeren/ men de Prince en bedriegh.

Don Pedro uyt.

Ick heb vast overleyt/ in't langh/ in't kort/ in't breede
Mijn Susters toorne/ en wat oorsaeck dat haer hede

Soo ongebonden voert tot soo een stuersse sin/
Nae 't overweghen/ ist mijns oordeels nieuwe Min/
Die aenghestoockt/ door gunst / van d'oude Minne-vrinden
Van haere vriendt/ in haere Liefde kan verbinden/
Dan op 't onseecker yet te bouwen/ en als 't mist
Dat gheeft berouwen/ en meer onheyls dan men gist:
Dies moet ick henen nae haer Dienaer/ die haer sinnen/
Haer wil/ gheneghentheydt/ haer hart/ en wat daer binnen
Of goedt/ of quaedt berust/ vertrouwt is; en ick sal
Met giften of met dwangh de oorsaeck weten al.
Houdt/ holla!

Pedron Gano uyt, en spreeckt:

Heer/ hoe dus? kom binnen. D. Ped. Neen/ kom buyten/
Vriendt Pedron Gano ghy die weet hoe hoofsche guyten
Sijn licht van woorden/ leegh van deughden/ swaer van tongh/
En onvertrouwbaer/ siet dies hoe de noodt my drongh
In een verleghen saeck/ tot u/ die ick vertrouwe
In alle vrunt schap my te voeghen. Ped. G. Heer/ Me-vrouwe
V suster/ en ghy selfs hebt ondervonden/ dat
In desen boesem steeckt een dienaer/ die de schat
Van swijghen/ hulp/ en trouw ghevonden heeft; u woorden
Maeckt kort/ en spreeckt vry uyt. D.Ped. Ick vrees oft yemant hoorden.
Ped. Gano. Ten doet. D. Ped. Mijn suster treurt/ ey seght my wat haer schort.
Ped. Gano. Andreas doot. D.Pe. Wat noch? Ped.G. niet anders. D.Pe. Segt/ en wort
Sy niet gheneghen met een brandt van nieuwe Minne? (sinne
Ped. Gano. Mijns wetens niet. D. P. Ghy veynst. Pe.G. 'k En doe. D.P. Hoe zijn u
D.Pedro treckt Pedron ganos Deghen uyt. Dus schichtigh? Pe. G. Heer ghy mist. D. Pe. Tsa schelm/ seght nu op
En spreeckt de waerheydt/ of ick schend dy voort den kop;
Ghy weet hoe dat ick u twee reysen d eed verlossen
Van 't Galghen-asen/ in dit loose vel der Vossen /
De derde mael is hier waer in ghy sterven sult/
Ten zy ghy nu voldoet u over-oude schult/
Mijn suster lieft/ seght op wie lieft sy? Ped. G. Wie kan 't weten.
D. Pedro. Ghy booswicht/ voort spreeck op. Pe.G. Oratius. D.Ped. Vermetèn/
Verwaende en verwijfde Oratius/ u doot
Die is besloten/ nu de vruntschap die is groot
Die ghy my hier mee deed/ noch grooter sal zijn desen/
En u profijtelijck/ wilt ghy my dienstigh wesen/
En hulpsaem. Ped. G. Heer waer in? D. Ped. Oratius bederf
Besluyt ick/ wijst my aen/ hoe ick dat best verwerf. (uyten.
Ped. Gano. Wat loon? D.Pe. Bey goet en staet. Pe.G. Dat dient my. D.Pe. Wilt u
Ped. Gano. Haer vryery gheschiedt hier achter/ en daer buyten
In sijn Heer vaders Hof/ die komt aen onsen Hof
Met een verborghen deur/ daer heb ick Sleutels of:
En wilt ghy/ Heer/ ghy kondt daer nae u wel-behaghen
De voghel op het mat ghemackelijck bejaghen.

Den

D. Pedro. Den aenslagh die is goet / 't gevalt my / maeckt u ree /
En komt de klocke elf hier weer op dese stee.

P. Gano. Ick sal. D. Ped. Hout daer vertreckt. O ydele gedachten!

Hy geeft hem sijn degē weer. O roeckeloose lust! o sterckheydt sonder krachten!
O jonckheyt siet eens om! en merckt eens in wat staet
Dat u de Minne bracht / en oordeelt eens hoe quaet
Dat sy door u / in u / en anderen kan wercken.
't Is hier geschapen soo / nae dat ick kan bemercken /
Dat moordery / verraet / en Borger-twist ontstae /
Of dat Castilien in oneer valle: Jae
Ick sie het soo in / dat mijn suster sal verliesen
Haer Minnaer / hy sich selfs / en ick voor vlucht verkiesen
Een tweede moort / en slae die / die ick niet vertrouw /
Vermits ick in mijn selfs my maer verseeckert houw.

Don Lorenzo uyt, swervende voor Bellimperias deur.

D. Pedro. Wie daer? Oratius? hy is 't / of sou ick missen?
Ick deck mijn. D. Loren. Is 't hier klaer? wat sien ick? kon ick gissen /
Ick riedt een vryer. D. Ped. Neen hy is 't niet. D. Lor. Wie of 't is?
Ick ken hem / ick en doe / ick neem hem by de gis /

treckt van leer. Hy zy dan wie hy zy. D. Pedr. Rust Prince. D. Lor. Isser kennis?

D. Pedro. Soo isset. D. Lor. 'k Bid u Heer verschoont doch dese schennis.
De jalousy besit soo mijn verliefde sin /
Dat ick geen macker kan verdragen in de Min.

D. Pedro. Nochtans soo isser een die ghy sult moeten dragen.

D. Lorenz. Wie doch? D. Ped. Oratius. D. Lor. O hemel! uwe plagen
Stort neder / overstelpt / bedeckt / hem / en bederft
Hem in sijn minne / eer mijn ziel van rouwe sterft.
Gheef dat sijn onderganck my ophelpt / en dat beyde
Sijn lijf en liefde vander aerden moeten scheyden.
Oratius / niet vreemt quam laestmael u in 't sin
Dat hy voor momme speeld'. D. Ped. Een voordeel isser in /
De grijns die is ontdeckt / de gunst die ick u drage /
Deed my doorsoecken met veel list en loose lage
Wat vander saecken was / ick vondt het / en ick weet
Waer dattet vast is / en waer dattet sich ontleet.
Mijn susters dienaer heb ick stracks hier voorgenomen /
Nae val en opstaen heb ick eynd'lijck dit bekomen:
Mijn susters liefde / en Oratius die vrijt /
Eens sijn haer hart / en ghy zijt uw Liefste quijt.
't En zy ghy soo gehardt / als ick my wil belooven /
Haer tot u eygen nut / dees middel te berooven.

D. Lorenz. Wat raet daer toe? D. Ped. Een raet die seer bequaem is / en
Die menschelijcker wijs ons niet ontstaen en ken.
Haer vry-plaets is den Hof van sijnen ouden Vader /
Met een verburgen deur komt die achter te gader

Hier met mijn susters hof / en Pedron Gano siet/
Die heeft de sleutels: nu en schorter anders niet/
Dan dat ghemoedigh wy malkanderen gheleyden/
En haer/ en hare lieft maer van malkandren scheyden.
D.Lorenzo Die raedt gevalt my wel/ maer toestel en wanneer?
D. Pedro. Komt hoort het binnen/ eer het yemandt hoort van veer.

Oratius en Bellemperia in den Hof.

Oratius. Soo yemandt van geluck / opt oorsaeck had te roemen
In liefde/ dat ben ick/ dies ick mijn luckigh noeme/
En meer als luckigh/ en ick kenne dat ick niet
In al mijn voorspoet meer dan uwe min gheniet.
Bellemp. Beleefde jonghelingh/ om met beveynsde grillen
Mijn liefd' te decken/ en mijn minsuchtighe willen
Voor u te berghen / ben ick teghen / want ick weet
Oprechte trouwe swoer u ziele my. Orat. Den eedt/
De trouw/ en al het gheen dat ick u heb gheswooren
Blijft eeuwigh/ of ick blijf in eeuwigheydt verloren.
Bellemp. Ick ben daer mee vernoeght. Orat. Niet anders quelt my dan
Dat ick nae uwen staet u niet voldoen en kan.
Bellemp. Mijn niet anders dan/ dat afgunst en mijn staten
Ons Houwelijck schorten / en de voortganck niet toelaten/
Op dat ick nae mijn lust / en nae mijn wenschen mocht
Mijn sucht eens uyten. Orat. Ey/ siet daer van dauw bevocht/
Het lieffelijcke groen/ de botten en de bloemen/
En al wat in den Hof men aenghenaem mach noemen
Dat blijft besloten/ schoon oft lieffelijcke nat
Des dauws/ het om end' om/ met sijne vocht bespat.
Wat is de reden? dit / de stuersheydt/ en het doncker
Der nare nacht/ de koudt en 't killigh star-gheflonker/
Die zijn haer teghen/ maer wanneer de sonne komt/
En met haer straelen in/ en op het aerdtrijck bromt/
En gheeft haer hitte / dan soo sietmen schoon ontluycken
De botten en de bloem/ op hare telgh en struycken
In spijt der nacht. soo oock/ ons sal noch metter tijdt
Een son verrijsen/ jae ten ondanck van de nijdt.
Bellemp. Dat gun den Hemel ons. Orat. Komt laet u sorghe varen/
En sit wat neder in de schaduw van de blaren/
En weest blymoedig. Bel. Lief. Or. Beminde. Bel. Helt/mijn schat,
Oratius. Mijn Enghel. Bel. O mijn son. Orat. Verkoren harte-bladt.
Bellemp. Mijn trooster. Orat. Troosteres. Bell. Ey soent my.

Don Pedro, Pedron Gano, Don Lorenzo
komen in den Hof.

D. Pedro. Kom al sachjes.
Kom in. D. Ped. Weest stil. Bell. Wat soo. Or. O hartelijcke lachjes
Die soudẽ klappẽ. P.G. Sus. D.Ped. 't Is tijt treet toe. P.G. Hout daer
Voldoet u lust. Orat. Ick sterf. P. Gan. Vlucht in der ijl met haer.

Terwij-

Terwijlen dat ick hem aen dese boom verhanghe.
Bellemper. Moort/ moort/ help/ help. D. Lor. Laet ickse maer omvanghe/
En vluchten met haer heen. D. Ped. Nu wacker dan. P. Gan. Wat soo!
Bellemper. Jeronimo help! help! help! help Jeronimo! Alle binnen.

Jeronimo ontkleedt, met een toorts ende deghen in sijn handt.

Ieronimo. Wie roept my daer om hulp? wie hoor ick droevigh klagen
Met een besweecken stem? waer zijt ghy? spreeck/ ick vrage
Wie roept Jeronimo? wel dut ick? is daer niet/
Of warent spoocken? neen 't: spreeckt vry uyt/ isser yet
Dat kome voor den dagh? dit 's vreemt/ en 't dunckt my wonder/
Soo als ick my ontkleeden/ te bedde gaende/ onder
En was ick nauw: of stracks riep een benaeuwde Geest
Jeronimo/ ick stack de toorts aen/ onbevreest
Vloogh ick ten huysen uyt/ en nu ick herwaerts kome
En isser niet: noch eens doorsoeck ick al de boomen/
De schaduw'/ lommers/ en de enteryen: sus/
Hier is een mensch/ segh op/ wat isser dat men flus
My riep? wat drijft u hier/ wat soeckt ghy? seght/ wilt spreken/
En speelt gheen stomme/ of ick sal u voort doorsteken.
Hy spreeckt noch roert sich niet/ spreeck schelm/ segh ick/ of
Dijn beenen dragen dy niet levend uyt den hof.
Hy is besturven/ stil/ hy is verhanghen/ Goden!
Wat sal dit wesen? Moort/ de moorders zijn ghevloden.
Help/ help/ 't is al vergheefs. Wat is 't voor een? O Goon!
Het is Oratius/ Oratius mijn Soon;
Mijn Soon verhanghen/ ramp! hoe sal het met my lucken?
Wat oorsaeck/ waerom doch/ waer toe dees loose stucken?
Wat wanhoop dreef u soo om uwe jonghe Ziel
Te moorden? Hemel help! ach/ of den Hemel viel/
En mijn rampsalighe tot morselen verpletten;
Mijn soon/ mijn zaet/ mijn kint die breeckt het recht der wetten/
En maeckt zich schuldigh aen de straf van eyghen moordt:
Hy neemt Oratius af. Ick neem hem af; maer siet/ ghewondt/ en met de koordt
Verworght. Verleyde sin/ wat duyvel maeckt u krachtigh
Dit uyt te voeren? noyt was eenigh mensche machtigh
Twee dooden uyt te staen. Waer is de klingh waer mee
Hy soo sijn sellefs griefd': den Deghen in de schee!
En nerghens eenigh scherp. Ghewont/ en op-ghehanghen!
Hier schuylt yets/ Hemel help! ick flauw/ my wordt soo banghe;
Hy is vermoordt/ verworght/ en schand'lijck omghebracht:
Ten kan niet wesen/ neen/ 't is nu schier middernacht/
De poort die is in slot/ en niemandt is hier binnen
Dan hy alleen: maer stil/ my speelt noch in de sinnen
Dat my een stemme riep/ wie was het? Hy? O neen:
Hy is vermoordt/ verworght/ en kan niet roepen: neen

En voordeel mis ick / Goon! de Moorders zijn ghevloden/
En hebben door 't gherucht / my soo de moort ontboden.
Mijn twijfel staet ter zy / 't is seker/ en ick sal
Niet aers besorghen / dan der Moordenaren val /
Maer wie oft is? Ick weet / 'k en doe / het is hier doncker/
Hier staen ick weer / ey my! het yselijck gheflончker
Begint te rasen. Der sterren wijst my yets: dan ick kan niet verstaen
Door haer bedupdenis / wie dat sy wijsen aen.
Tuyght boomen/bloemen tuyght/ tuygt diefsch' en strenge koorde:
Wie was u Meester? wie! die soo mijn Soon vermoorde?
En weet ghy 't niet? al neen: segh Hemel dan wie is 't?
Is 't Isabella? hoe/ o neen! ick heb ghemist/
Het is een ander? jae als 't is/ het zijn de struyckeu/
Van roode Roosen die soo aenghename ruyckeu.
Oratius seght ghy / wie isset? isset niet
Den Coningh? tonghe swijght / swijght segh ick hoogher niet.
Mijn hoop is henen / Goon! mijn soon die is ghesturven/
Ick en mijn huys / en al wat mijn is / is bedurven/
En uyt den stoel gheschopt / mijn ampten en mijn staet
Vervreemden / want mijn stam met hem te gronde gaet.
Ach droefheydt/ ach verderf/ ach jammer sonder weer-gae/
Loopt heen en weer vat een boom. Stae moorders/ moorders stae/ dat u den donder neer-slae/
V vlucht is ydel/ komt/ dit is de rechte man.
Seght boos-wicht/ wat verderf/ wat Duyvel raet u an/
Om jongh en edel bloet soo schelms uyt te storten?
Spreeckt schelm/ segh ick/ eer ick dy de vleugels korte/
En spreeckt ghy niet? ick sweer/ ick sal van lit tot lit
V voort ontleden: want de wraeck mijn ziel besit.
Ghy wilt niet? neen: houdt daer / en noch eens daer / het vluchten
Is hem benomen/ soo/ en noch eens soo/ het suchten
Noch kermen gelt hier niet/ kom reuckeloose kop/
Hy vat een tack. Kom bloedtsuchtighe tongh / verslaet u in het sop/
Dat uyt sijn aders sprongh/ en wilt u niet verquicken
In 't bloet te swelghen/ en in 't swelghen te versticken.
Komt hier Oratius/ en schouwt noch eenmaels aen
Den moedeloosen kop/ van die u heeft verraen:
Siet hoe hy hem begrimt/ sijn ooghen schieten vlammen/
Sijn voorhoofc rimpelt/ en sijn aensicht schijnt te grammen:
Siet sone hier den man/ van die/ die u doorstiet/
En overtolligh noch uyt moort-sucht hanghe liet.
De moort aen v begaen/ die heb ick soo ghewroken/
Dat mijne Vaders plicht/ blijft euwigh onghesproken:
Dan sit u in het hart noch yets/ dat u tot wraeck
Kan dienen? of tot rust/ oft innerlijck vermaeck?
Dat openbaert my nu/ en ick en sal niet rusten;
Door dat u sijn voldaen / u wraeckgierighe lusten.

Isabella

Isabella met licht in de handt, soeckt
Ieronimo in den Hof.

Isabella. Ieronimo, Ieron. Wat is 't. Isa. Ieronimo Ach man!
Ieronimo. Dit is de stem van Aus/ wat Duyvel gaet my an?
Ick weet niet watter is/ het schijnt dat helsche spoocken
Om my te plagen heeft de grendels opghebroken.
O! Helsche deuren sluyt/ en schiet u grendels toe:
Want uwe borgery maeckt mijn het leven moe.
Sluyt bid ick/ of is 't parck van u verborghentheden
Ten eynde/ soo ontsteeckt u vlamme van beneden/
Het aerdtrijck/ en u vyer brandt eeuwigh/ op dat my
In teghenspoet elck een troost en ghe selschap zy.
Isabella. Ieronimo mijn lief/ ach! waer zijt ghy ghevloden?
Ieronimo. Beleefde Vrouw/ wat druck/ wat droefheydt / leet/ wat nooden
U quellen om mijn hulp/ terstont en nu weerom?
Te willen/ weet ick wel: maer ick stae stil en stom/
Te dutten/ mits ick niet begrijpen kan die dinghen
Die hier ghebeurt zijn. Isa. Hoe? Ieron. U passy te bedwingen
Is noodeloos. Isa. Wat is 't? Ier. Gaet ront en schreumt doch niet/
Want my is openbaer de moort aen hem gheschiet/
Isabella. Wat revel-kal is dit? Ieron. Seght heeft mijn soon u heden
Wt heete vriendtschap niet in mijnen hof ghebeden/
Om daer sijn minne-vyer te blusschen? en is hy
Door uwe pollen niet wyt haet en jalosy
Doorsteecken? Isa. Man ghy raest. Ier. Neen hoerē/ hoeren tongen
En hebben noyt mijn hart met hare list bedwonghen:
't Is seker dat mijn soon u minde/ en dat ghy
Hem liefde/ dat een aer versot op snoepery/
U ganghen heeft verspiet/ en ghy hebt dese boomen
Als veyligh zijnde tot u snoepery ghenoomen:
En daer heeft jalousy van uwen pollen hem
Vermoort/ en uwe sucht die staet hier in de klem/
En weet niet hoe sy wil/ sijn wonden doen u smarte:
Dies roept u tonge moort / maer weder in u harte
Bedenckt ghy u/ mits ghy meer voordeel siet te moet
Van die noch leeft/ dan die versmoort leydt in sijn bloet:
Maer de saeck die vereyst/ dat ghy uyt uwe sinne
Stelt uwe hoerdery/ en wulpse loose minne/
En seght de waerheydt / want u vryery/ u min/
En wat daer aenkleeft/ heeft niet op sich in mijn sin/
Dies slaet dat over/ en bekent wie dat sy waren/
Die hem verhinghen/ aen dees eycke dicht van blaren:
En die daer nae soo schelms/ soo moortsieck en soo snood/
Met vele wonden hem doorstieten totter dood?
Soo sal ick rijckelijck en danckbaer u beloonen:
Of anders tot u straf my reet en vaerdigh toonen.

Isabella. Jeronimo ghy raest/ de dompe sware Lucht
Heeft u bevallen. Ieron. Jae u loose hoeren-sucht
Sleept haer by 't hayr. Waeckt dat haer pollen wijs/ maer mijn niet. Dese vlechten
Zijn goede stroppen/ om u aen een boom te hechten.
Isabella. Ay my/ ay my/ ick sterf! Ieron. Sterf henen/ afbeken.
Isabella, Jeronimo bedaert/ en siet eens wie ick ben.
Ieronimo. Wie zijt ghy? Isab. Isabel; u vrouw/ die al haer daghen
V kuyssche min ghenoot/ in wien u wel-behaghen
Hy bedaert. Vernoeghde. Ieron. Ach! ick raes/ O Hemel stuert mijn sin
Oprechte kennis/ en bescheyden reden in.
Staet op Me-vrouw/ kom siet wat oorsaeck dat my heden
De herssens rasen deed'/ en voerden buyten reden:
En wacht u dat den damp die mijn verstandt verdooft
V gheest niet me besmet/ en u de reden rooft.
Siet vrouwe/ hy/ die ghy hebt onder 't hert ghedraghen/
Leydt hier ellendigh in sijn eyghen bloedt verslaghen.
Isabella. Ay my! Oratius/ Oratius mijn kindt/
V moeder sterft met u/ u moeder die bemindt
De doodt voor 't leven/ nu de hope is verloren
Die sy in u had/ tot haer meeste wens gheboren.
Ey tranen/ uwe vloedt bestelpt my als de zee/
En voert my tot de doodt/ als tot een goede ree.
Ey vlechten/ komt/ verstreckt my d'weylen om te droghen
Dit bloedigh aenschijn/ en dees nat beweende ooghen;
Ach Sone! Sone ach! ick sturf/ en soo terstondt/
Ten waer my uwe wraeck tot leven noch verbondt:
Ontfanght mijn tranen dan voor 't laetste als ghetuyghen
Van uwe moeders liefd'/ die nimmermeer sal buyghen/
Voor dat u leyde doodt door ons ghewroocken zy;
Ontfanght dees laetste kus/ als 't pandt hier op/ van my.
Verhaeldt my/ hoe/ en waer/ van wie/ en om wat reden
Hy omgekomen is. Ieron. Dat weet ick niet. Isab. Mijn beden
Beweghen u/ segh op. Ieron. Jck kan niet seggen. Isab. Man
Mijn moet siedt over. Ieron. Vrouw dat ick niet segghen kan
Dat moet ick swijgen. Isab. Spreeckt/ of 't slot van mijne meulen
Wordt los/ ick raeck op hol/ en mijne sinnen speulen.
Ieronimo. Bedaert/ en luystert toe: van al wat ghy my vraeght
En weet ick niet/ maer hoordt: daer ginder/ daer ghy saeght
Dien af-ghehouwen boom/ daer vond ick aen ghebonden
Mijn Soon Oratius/ met dese sijne wonden.
Jck sneed hem af/ ick riep/ en socht den Boomgaert door/
Maer ick en vondt daer niet/ noch niemandt gaf ghehoor:
Jck voel dat my de rouw is om het hert gheslaghen/
En dat noch ghy/ noch ick zijn machtigh om verdraghen
Dees onverwachten slagh/ want mijne sinnen zijn
Als onrust-raders/ los/ en d'uwe als de mijn:
Dies laet ons samen 't leet verkroppen en bedaren/
Verseecker sal de tijdt ons alles openbaren.

Jck

Isabella. Ick voel (soo als ghy seght) mijn sinnen opter loop:
Maer wraeck heeft mijn ziel beseten. Jeron. Lief/ ick hoop
Dat de rechtvaerdigheydt des hemels/ onse saecke
Begunstight en besorght een onghemeene wraecke:
Van of den hemel yet of niet om ons en gaf/
Soo zy den afgrondt myn een eeuwigh durend graf:
Mits dat ick maer verwerf/ dat dese mijne handen
De wreeck-lust boeten/ van mijn droefheydt en mijn schanden:
Steeckt een doeck in Oratius bloedt.
En dese doeck ghedoopt in het onnoosel bloedt/
Sal mijn een prickel zijn om mijn ontrust gemoedt
Tot eyndeloose wraeck te terghen: want ick sweere
Dat d'Assche eerder sal ontschieten 's Hemels Spheere/
Dat 't aerdtrijck keert en draeyt veel eerder als de Son/
Dat Pluto/ Jovis rijck/ en Jupijn Acheron
Eer sal beheerschen / eer ick sonder mijn te wreecken
Dees doeck verlate. Isab. Man / den hemel geeft een teecken/
En knick u gunstich toe. Jeron. Oratius die staet
Aen 't Hemelse gewelf / in blinckende gewaet
Van 't star-ghesticker: siet hoe dat sijn ooghen branden /
Als of hy segghen wou: ick wacht van uwe handen/
O Vader! ruwe wraeck/ en soo die niet geschiet/
Soo plaeght u eeuwich leet/ Ziel-knagingh en verdriet.
Komt vrouwe laet ons 't lijck indragen / en verberghen
Ons droefheydt/ op dat wy geen achterdencken verghen
Aen yemandt van ons huys: want veel gebeurt het/ dat
Een quaet bedencken/ 't quaet uyt yemandts aenschijn vat.

Don Pedro uyt.

D. Pedro. Die willens sijn gemoet verkracht en wil bestrijden/
En sijn geweten terght in yemandt te benijden:
En voort den teugel vyert aen sijn verbolgen sin/
Die winckelt sich verderf en eeuwigh knagen in:
En raeckt oock op het spoor van wanhoop in de sonden/
En maeckt sich meed'-genoodt van Moorders ongebonden:
En die dan noch op eer/ uyt grootsheydt/ of uyt schrick/
Sorghvuldelijcken siet / die raeckt ghelijck als ick/
Van quaet tot erger: want om eenen moort te decken/
Soo moet het tweede my weer voor een decksel strecken.
Ick heb my dese nacht door noodt gedient/ met dien
Daer ick bey trouw noch eer noch voordeel aen kan sien.
Sijn met-gesel en hy zijn fielen/ die haer handen
Om puer genot alleen/ aen yder een verbranden.
Dus loop ick prijckel/ soo ick hare holle ziel
Niet op en vul met goudt: en of al schoon de kiel
Van haer verboomde Hulck; den afgrondt quam te raecken/
Sy souden schip en goet gelijck te soecken maecken.

Dies

Dies heb ick tot mijn ruſt en voordeel overdacht/
Den eenen door de aer te rucken uyt de vacht.

Pedron Gano uyt.

Daer komt hy. Ped. G. Heer de ſaeck is ſtil en ſoo verborghen/
Dat wy/ noch ghy yets hebben meer te ſorghen.
D. Pedro. Ons Hofgheſin/ de ſtadt/ 't ghemeen/ des Marſchalcx Hof
Is al te ſamen ſtil. Ped. G. Jae niemandt weet daer of/
V Suſter in de zael van Lopes kan haer ſuchten
Niet uyten. D. Ped. Eene ſaeck ſtaet ons dan maer te vruchten.
Ped. Gano. Wat is dat? D. Ped. Serberijn/ die ick niet weet noch ghy
Of hy of vroom/ of ſchelm/ of ſtil/ of klappert zy/
Die vrees ick: en om vaſt en ſeecker onſe ſaecken
Gantſch ſorgheloos en vry van alle vrees te maecken/
Soo vind ick noodigh dat u mannelijcke handt
Hem/ tot ons aller ruſt/ oock helpe van een kant.
Ped. Gano. 't Heeft prijckel. D. Pe. Ten doet niet. Pe. G. Sy Heer/ die ſal hem wrekē.
D. Pedro. Hoe weet hy't? Ped. G. Weet hy't niet/ de ſteenen ſullen ſpreken.
D. Pedro. Voor hier/ dat's vrouwe klap. Ped. G. 't Doet niet. D. Pe. Indien u tong
Maer ſwijghen kan/ gaet voort/ en alle wederſprongh
Die u beſtormen kan/ die ſal ick met mijn machten
Soo 't aenſicht bieden/ dat ghy die niet hebt te achten.
Ped. Gano. V woordt en uwe macht onfeylbaer ick vertrouw:
Gheeft laſt/ en uwen wil ick voor een wet behouw.
D. Pedro. Houd u de klocke drie met twee ghelaen Piſtolen/
Dicht voor het buyten-hoff/ ſtil-ſwijghend/ en verſcholen/
Daer ſal ick door een treck hem doen verſchijnen/ ſiet
Dat ghy u ſelven redt/ en dat ghy hem deur-ſchiet.
Ped. Gano. 't Vergae dan ſoo het wil/ ick ſal den aenſlagh waghen/
En gaen met u verlof. D. Ped. Ick ſal de hinder-laghen
En 't noodighſte beſtel beſtellen op den tijdt:
En daer mee raeck ick haer en al mijn ſorghe quijt.

Bellemperia uyt.

De vrientſchap ende min vereyſſchen in 't beſonder
Twee dinghen onghemeen/ en voor 't ghemeen een wonder:
Het eerſt is dat een vriendt/ die vriendtſchap in de noodt
Bewijſe aen ſijn vriendt; Jae ſelfs tot in der doodt.
Het tweede/ dat de Min zy door de liefd verbonden
Aen voor of teghenſpoedt/ en daer werdt in bevonden
Soo machtigh/ ſoo ghereet/ en ſoo ghemoedight/ dat
Hy ſijns gheliefdens ſtaet gheheel de ſijne ſchat.
Dit onderſcheydt van min en vriendtſchap overwoghen
Heb ick/ bedroefde Maeght/ en vind my van vermoghen
Gantſch ydel dan van moet/ ſoo krachtigh/ dat ick my
In liefd en vriendtſchaps plicht van laſter wel bevry.

Maer

Maer 't middel om de saeck te drijven en te vatten
Ontbreeckt my, en mijn rouw met tranen en met pratten
Te uyten, helpt my niet, maer hinderdt: veynsery
Dunckt my, dat metter tijdt noch eens mijn hulpe zy.
Dan lief Oratius, vergheeft my doch de schande,
Dat ick my selver niet met dese mijne handen
Het leven heb berooft, tot glory van u Ziel,
Die in mijn lieve schoot soo ongheluckigh viel:
Ick ken mijn schuldt, maer weet dat alle mijn ghedachten
Benevelt zijn met sorgh, en krachtelijck betrachten
Een heerelijcke wraeck van u, en mijn bederf,
Op dat ick in mijn doodt niet onghewroocken sterf.
Soo langh ghy hebt gheleeft, heb ick ghewenscht te leven,
Doodt zijnde, heb ick mee my tot de doodt begheven;
Maer had tot desen dagh, noch middel, noch de macht
Om uyt te voeren, 't gheen dat ick wel heb bedacht.
Rust sinnen, sinnen rust, bedaert u, al dit klaghen
Is ydel, grijp een moet, en neemt een wel-behaghen
Sy ontbloot haer arm, en ontslaet een ader. Het ghene dat tot wraeck u 't beste dienen kan:
Kom ader, komt mijn bloedt, kom, kom, ghy moeter an,
Ghy moet in dese noodt my voor de inct verstrecken:
Mijn dunckt ick voel het bloedt al van mijn herte trecken,
Sy stopt de ader weer toe. Ick stop, en metter haest, terwijl den yver brandt
Schrijf ick Jeronimo met omstandt, hoe ontmandt,
Hoe machteloos, hoe swaer mijn ziele in de banden
Van hechten, wraecke soeckt, hoe liefde my doet branden
In sijn Oraty min, hoe staet-sucht in mijn Broer,
En in den Portugees de jalousye voer;
Hoe sy in onsen Hof ons eereloos beloerden,
Sijn soon vermoorden, en my voort ghevanghen voerden;
Hoe Vader-plicht hem raedt tot eerelijcke wraeck,
Sijn sone tot de rust, mijn ziele tot vermaeck.

Sy schrijft. Jeronimo, de stem die laetstmael in't ghelommert
Der Eycken, in den Hof, u oude ziel bekommert,
En uyt den Bedde joegh, die komt u hier weer toe
Wel stemmeloos, maer heet en brandend' van ghemoe:
En eyscht u uyt tot wraeck, tot straf, en tot verderven,
Tot moordery, tot haet, en tot wraeckgierigh sterven.
U Soon en ick verlieft, min-suchtigh minne-vrucht
Ghenooten in u Hof, daer mynes Broeders sucht
Tot staet en.

Sy houd op van lesen. Wie sucht daer? isset spoock, of zijn 't maer yd'le grillen,
Die my beletten om mijn wille niet te willen?
't Is niet met al, ick mis, dies sal ick soo ick ken
Jeronimo tot wraeck verwecken met mijn Pen.

Sy begint weer te lesen. Tot staet en jalousy van hem, die most verdraghen
Dat hy van uwen Soon wierdt in den strijdt verslaghen,

Ons hebben met gheweldt/ in't midden van de nacht/
Soo eerloos/ als schelms/ in alle leet ghebracht:
Oratius u Soon door-steecken/ is gehanghen/
En ick sit hier op 't Hoff in Lopes zael ghevanghen/
En leve maer alleen op hoop dat ick verwerf
Een onghemeene wraeck/ eer dat ick met hem sterf.
Ick maen u in den naem van Vader/ dat ghy even
Ghelijck ick my als Vrouw verbindt/ u wilt begheven
Tot grouwelijcke straf; en dat de wreede wraeck
V moedight u ghemoedt/ ghelijck als my: de saeck
Vereyscht dat kort en scherp men alles moet vol-voeren/
Eer dat de Macht ten Hooff haer stelt in rep en roeren;
Weest hartigh/ soo als ick/ die met een fieren moet
Dat by ghebreck van Inct/ schreef met mijn eyghen bloedt.

Bellemperia.

Oratij geest suchtende, leyt sijn hant op de pen, haer sterck aensiende, so als sy hem oock doet, de Geest vluchtende, springt sy op, loopt hem na, moede zijnde en hem missende, komt klaghende.

Bellemper. Ay my/ ach lieve Gheest! wat vlucht ghy? Ey komt weder/
En troost my in den rouw/ en set mijn droefheydt neder;
En vlucht doch niet voor my/ maer nadert/ op dat ick
Mijn herte u ontsluyt; blijft/ blijft een ooghen-blick.
Ick heb hem: ey! ick mis/ O neen/ hy is ghevlooden.
Waer blijf ick? Hemel help! ey help/ ick ben in nooden.
Hy volght/ hy houdtme vast: Neen Geest/ ey denckt dat niet
Dat ick om uwent wil mijn verwe soo verschiet:
Ick wil in eeuwigheydt u by-zijn niet verlaten/
Maer sluyt u in mijn arm; u vluchten kan niet baten.
Noch is hy heenen/ siet ick meen dat ick hem hadt/
En in de plaets van hem/ heb ick maer windt ghevat.
Wat mach ick om een droom ontstellen en verschricken:
't Is best dat ick mijn werck voltreck/ en gae beschicken.

De Gheest weder uyt, en haer aensiende en suchtende als te voren, ontruckt haer de brief, seggende (terwijl sy verbaest op springht en vlucht.)

Or. Geest. Verschrickt niet/ maer houd moet/ Lief Bellemperia/
Want u Oraty Gheest die volght u schaduw na.
En vlucht niet/ maer aen-hoort mijn klaghen/ en mijn suchten;
Blijft staen/ en neemt een moet in plaets van schrickig vluchten:
Ick ben Oraty Gheest/ die 't Duyvelsche besluyt
Van uwen Broeder/ moort in d'armen van sijn Bruyt.
Aensiet my vry/ en let op strop/ op swaert/ op wonden/
Die my ter quader uyr ter Hellen henen sonden:

Aen-

Aenschouwt mijn bleecke schim/ aensiet dit naer ghesicht/
Dat star-ooght/ in de glans van 't helder Hemels licht/
Die dienstbaerheydt die ick u schoone in mijn leven
Met hooge eeden swoer/ sal nimmer u begheven:
Dies kom ick hier tot u/ in dit bebloede kleedt/
Al suchtende ontrust om dat ick seker weet/
Dat u ghemoedight hert door 't hemelsche bestueren/
Besluyt door wreede wraeck mijn ziele offer vueren/
Te stoocken/ en de vlam van uwen heeten moet
Te blusschen/ in de beeck van ons vyanden bloet:
Soo weet dan het besluyt des Hemels/ dat u daghen/
En doen/ hier tijdt en maet ghestelt heeft/ goet behagen
En welghevallen heeft in uwe trouw/ en my
Hier schickten: op dat ick u hulp en bystant zy:
Dus kom ick hier tot u/ wel met een onvermogen
Van vleys/ maer met de Geest als Cæsar opghetogen/
Om u/ tot troost en dienst te wesen: en naedien
Dat u besloten wraeck niet wel en kan gheschien
Ten sy met mijne hulp/ soo sal ick al mijn krachten/
Aenvoeren om de wraeck/ en 't wit van u gedachten
Te drijven: dan die doodt/ die sal daer nae het graf/
Vervullen met u lijf en met een Conincks staf.
Ick voel het noodt-lot my weer trecken nae beneden/
Met grillingh/ treckingh en met sidderingh van leden/
Ick gae/ ick drijf/ ick slijt/ ick schuyl en ick verdwijn/
Den Hemel moet u hulp/ en wraeck u trooster zijn.

Bellemp. Ach Geest! komt wederom/ en hoort nae mijne reden/
En helpt my/ doch het schijnt dat tranen noch gebeden
In mijn besloten wraeck vermoghen niet met al/
Maer dat den Hemel my met ernst wreecken sal:
Dus houd' ick my gherust/ en sal de tijdt verwachten
Die eynd'lijck sal voldoen het wit van mijn ghedachten/
Ick sal de veynsery gebruycken als mijn schilt/
Tot dat het noot-lot my in dese wrake spilt.

Don Pedro uyt.

Wie komt daer in 't vertreck? mijn dunckt het is mijn broeder/
Ick veyns my. D. Ped. Suster seght/ en wort ghy noch niet vroeder/
En leert u noch de tijdt en d' ondervindingh niet
Dat uwe dwase min maer op u schade siet?
Dat ghy in staet/ in goet/ in bloedt en in gheslachten/
V afkomst reuckeloos verkleynt en gaet verachten/
Dat ghy Castilien en d' Aragonsche stam/
Die heugheloos van ver uyt Conincks afkomst quam?
Soo onbedacht verkleynt/ en door u slecht verkiesen
De glory en de Naem van grootheydt doet verliesen/
Of is de reden oock door uwe dwase min
Gebannen uyt u hart? Bell. Nojt redeloose sin

Noch dwaesheyt heeft mijn hert beseten in 't verkiesen:
Maer deught en sin'lijckheyt die deden mijn verliesen
Bey staet en macht/ waer door ick heb verloren/ die:
Die ick gewilliglijck mijn lijf en leven bie.
Die tijdt heeft my geleert/ dat liefd' door leet te missen/
Verliefde ziele pijnt / meer als daer vele gissen:
En dat verkiesingh meer/ aen een verliefde Maeghd/
Als Conincks Scepter sway/ haer keurigh oogh behaeghd.
Wat schand heb ick begaen ? wat eer heb ick vergeten?
Wat Stam heb ick verkleent? wat grootheyt doch versmeten?
Wat staet/ wat goet/ wat bloedt verkort ick met mijn min?
D. Pedro. Ach Suster! 't is mijn leet/ dat u vervoerde sin
Soo ongevoeghlijck schoort/ de voortganck van de reden.
Ick bid u wilt doch eens tot overleggingh treden.
Bedenckt hoe ghy verkoost een Jongelingh/ die niet
Dan naer sijn eygen eer/ en syne afkomst siet.
En wederom verwerpt een Prins/ die van geslachten
En eygen deughden/ meer als yemandt is te achten.
Nu leght eens over/ of door d' eene uwe staet
Niet tot den hemel rijst/ en heel te gronde gaet
Door d' ander? Bell. Soud' het so / so wast een slecht verkiesen:
Maer waerom soud' ick doch/ door d'een mijn staet verliesen/
En door d'andere die verheffen? wat is deught
En edele afkomst/ daer ghy dus van spreken meught?
Oratius/ wiens deught en krachten in hem selven
Soo blincken/ dat hy daer den snorcker in kon delven:
Die tuygen dat hy was van Adel/ en van bloedt
Doorluchtigh/ en in deught een heer van sijn ghemoedt.
Daer tegens/ die ghy prijst/ heeft schandelijck verlaten
De deughd/ en 't voorbeeld van sijn edele voor-saten.
Gevangen/ en verlost/ ge-eert/ gevyert/ gevrient
Heeft hem Oratius. dat heeft hy weer verdient
Met grouwelijcke moordt/ en eereloose treecken.
En dit is van sijn deughd/ en d'edelheyt een teecken.
D. Pedro. De sucht vervaert u ziel. Bell. So doet sy/ en sy sal
Mijn voeren in het graf. D. Ped. Mijn deert u ongeval:
Ick bid u stelt ter zy de droefheydt/ en de reden
Laet die eens tot u nut/ haer ampt in u besteden.
Schoon of ghy hadt gelijck/ wat baet u het getreur?
Het is doch al geschiet/ en 't moeter nu mee deur.
De Wijsen leeren ons 't verleden te vergeten/
Doet oock soo/ quelt u ziel noch innerlijck geweten
Met het verleden niet: maer overleght wat raedt
V redd': en van u weerdt het op-geheven quaedt.
Ghy weet dat ongedult / noch hopeloose suchten
't Verleden niet herdoen: en oock/ hoe die geruchten
Van u afwesen zijn / in 't Conincklijcke Hof/
En elck die prompelt wel: maer niemandt weetter of.

In-

Indien u reed'lijckheydt/ wil wijselijck overweghen
Wat nutst en dienstighst is/ soo wickt doch eens ter deghen:
Of dit niet best en was/ dat ghy al metter tijdt/
U schadelijcke min en sotte droefheydt slijt/
En dat ghy onder eedt/ van niet te openbaren
Van't geen daer is geschiet/ ontslagen wert? Bell. Seer garen
Soud' ick/ indien ick kon vergheten mijn verdriet/
Maer dat het slijten sal/ dat dunckt my nimmer niet.
D.Pedro. Ick bidt u neemt een moet. Bell. Ten schort niet aen mijn willen/
D.Pedro. Gheselschap en de tijdt sullen u droefheydt stillen.
Bellemp. Gheselschap walcht my/ en de tijdt verdriet my. D. Ped. Hoort/
De eensaemheydt brenght sorgh en alle quellingh voort/
Dies voeght u by het volck. Bell. Niet als een eensaem wesen/
En kan van quellingh en van droefheydt my ghenesen.
D.Pedro. Ey suster/ laet u raen/ ghelooft en doet mijn sin/
Want d'eene droefheydt stort u d'ander droefheydt in/
Dus bid ick neemt een moet. Bell. En of ick my liet raden?
D.Pedro. Soo was ick van verdriet en vele sorgh ontladen/
En noch te meer/ soo ghy gaeft soo veel plaets mijn raet/
Dat ghy u voeghen kondt tot meerderingh van staet/
Die u gheluckigh biedt/ de Prins der Portugesen/
Die ghy gheboeyt hebt aen u schoon en deftigh wesen:
Wat luck/ wat sekerheydt/ wat grootheydt/ en wat macht
Sou sulck een Houwelijck toe-brenghen ons gheslacht?
Beraet u/ neemt een moet/ en laet het u ghevallen.
Bellemp. Ghy springht van 't een op 't aer/ en soeckt het soo te kallen/
Dat ick nae uwen sin/ maer my begheven sou/
En of ick my bedocht/ en metter tijdt de rou
Soo veel ick kon verjoegh/ wat seeckerheydt van 't gheene
Dat ghy my hebt belooft? D. Ped. Ghy moet voorseker meene/
Dat list mijn tongh regeert: ick sweer u by mijn kap/
Ick sweer u by mijn Swaert/ en by mijn Ridderschap/
Dat/ alles wat ick u belooft heb/ sal gheschieden/
Indien u maer belieft de Prince te ghebieden:
Sijn wil is vaerdigh/ en hy sal u soo voldoen/
Dat sijne trouw by u/ blijft buyten quaet vermoen.
Bellemp. Wel aen/ ick ben te vreen/ ick sal my nae u voeghen/
En u met staet/ en hem/ in sijne liefd' vernoeghen:
Midts dat hy my belooft/ noch nu/ noch nimmermeer
Het ghene is voor-by te melden/ noch mijn eer/
Noch my daerom in't minst te wraken of te laecken.
D.Pedro. Ick sal voor hem my selfs u onderdanigh maecken.
Bellemp. En ick sal al mijn kracht aenwenden/ om mijn leet
Te dempen in sijn liefd'. D. Ped. U rouwe dan vergheet.
Bellemp. Laet hy al soet en sacht/ van tijdt tot tijdt beginnen/
Ick hoop hy door de tijdt mijn hart en liefd sal winnen/
En dat een gaede grondt gheleyt / het heel ghebouw
Stantvastelijcken sticht/ en voor den val behouw.

D.Pedro. Indien 't u soo ghelieft/ en dunckt het u gheraden/
Ick vind het oock al goedt/ en 't kan voor al niet schaden:
Dus ley ick u ten Hooff/ op dat ons niemandt siet/
Of quaedt bedencken vat/ van datter is gheschiet.

DERDE BEDRYF.

Jeronimo uyt.

O rouw! O herten-leet! O droefheydt! O ghedachten!
Die mijn verslaghen ziel door haer gheweldt verkrachten:
Hoe langhe sult ghy noch door-knaghen mijn ghemoedt?
En door door u groote kracht verteeren vleys en bloedt?
Hoe langhe sult ghy noch ontvleysch met bloote schoncken/
My laten 't valsche licht van Plutoos hol belonckeu?
Daer waen een yder een soo buyten reden voert/
Dat hy voor waerheydt schim/ en galm voor spraeck beloert?
Hoe langhe sal ick noch in duysternis besloten
Vermissen 't Hemels licht/ als Plutoos Hel-ghenoten?
Hoe langhe sal ick noch/ berooft van alle lust/
Verteeren sin/ en wit/ en leven sonder rust?
Ghy weet oock Hemel/ hoe dat vaderlijck medooghen
Mijn heeft met rouw/ en leet/ tot straf/ en wraeck bewooghen:
Ick quel my soo verwart/ en soo ontsint hier in/
Dat nimmer slaep/ noch rust/ ick in mijn herte vin.
Het is nu al gheleen drie daghen/ dat verslaghen
Ick heb mijn Soon / vermoordt/ uyt mynen Hoff ghedraghen:
Zijn Lichaem leydt in rust/ in een besloten Kist
In mijn studoir bedeckt/ daer niemandt op en gist:
En ick/ die syne doodt te wreecken heb ghesvvooren/
Heb hoop/ en moet/ en al wat dat ick heb verlooren/
Vermidts ick yet of niet daer af vernemen kan/
Waerom hy is vermoordt/ veel minder van de Man/
Of van de Moorders/ die hem in den Hoff verhinghen:
Ick denck/ en overlegh soo veelderhande dinghen
Dat ick daer in verwar/ en vaeck daer door verstom/
En waer ick gae of stae/ en werwaerts dat ick kom
Moet ick mijn droeve gheest met voordacht noch verkrachten/
En toonen bly ghelaet uyt droevighe ghedachten:
Op dat uyt mijn ghesicht doch niemandt niet en merckt
Wat binnen in 't ghemoedt my soo veel droefheydts werckt;
Dus schijnt dat voor een wijl den Hemel sal verdraghen
Dees grouwel/ doch ick hoop dat sy in korte daghen
Mijn uytkomst gheven sal/ ick voel een sware gheest
Mijn herssens overvalt/ en 't lichaem aldermeest/
Mijn ooghen trecken toe/ mijn hert dat schijnt te slapen/
Ick legh my wat te rust/ het dunckt my soo gheschapen
Dat ick wat rusten sal; O Hemel gheeft my rust!
En uytkomst in de saeck/ waer nae mijn herte lust.

Oratius

Oratius Geest met een swaert in de rechter ende een Brief in de slincker handt, met een strop om den hals, spreeckt:

Ontwaeckt Jeronimo/ en siet hier voor u ooghen
Oraty Gheest/ door dwangh uyt Plutoos rijck ghetoghen:
Erbarmt u over my/ niet minder / dan het volck
Van Styx: wiens vlamme scheurt 't ghehemelt van de kolck
Van Acheron/ om my een open wegh te baenen/
Tot uwaerts/ daer ick kom niet om u aen te maenen
Tot vreughde/ of tot lust/ of tot ghemeen vermaeck:
Maer tot 't besorghen van een onghemeene wraeck.
Aenschouwt my/ dese klingh/ die gaf my dese wonden/
En dese koorde heeft ter Hellen my ghesonden/
En dat in uwen Hof: daer mijn verliefde ziel
Onluckigh in de schoot van mijn beminde viel/
Des Hartoghs dochter/ die my had tot Man verkoren/
Heeft daer haer Bruydegom/ en ghy u Soon verloren.
De oorsaeck van de Moort was jalousy/ die 't hart
Van een verliefde boef heeft eereloos verwart.
Ick ben gantsch sonder rust/ en sy is oock ghevanghen/
En heeft/ als ick/ nae wraeck een rusteloos verlanghen:
Dus moedight u ghemoedt met vaderlijcke treck/
En treedt maer sonder sorgh de sorghe op den neck/
En wilt met u verstandt en alle uwe krachten
Een heerelijcke wraeck/ tot myner rust betrachten:
Want ick van tijdt tot tijdt/ tot dat ick ben voldaen
U sal met moeylijckheydt steedts op de hielen gaen.
De Moorders zijn Lorens en Pedro/ die haer handen
Besmetten met mijn bloedt/ tot haer bederf en schanden:
Dies eysch ick noch eens wraeck/ jae onghemeene wraeck/
En sal u op u ziel bevelen dese saeck.

Laet de brief vallen, en gaet binnen.

Jeronimo ontwaeckt.

Ey my/ ey my! wat is't? zijn't droomen/ of zijn't spoocken/
Die mijn beladen hart dus grouwelijck bestoocken?
Mijn docht Oraty Gheest hier voor mijn ooghen stondt/
Met strop/ en swaert/ en scheen soo vreesselijck ghewondt/
Dat schrick mijn hart bevingh; en dat zijn holle ooghen
Met bleecke lippen/ vast tot wraecke my bewooghen/
En dat hy machteloos my klaeghden/ hoe hy doot
Door jalousye viel in sijn bemindens schoot.
Dat Bellemperia hem had tot Man verkoren.
Dat Pedro en Lorens/ beyd sijnen val besworen/
En dat in mynen Hof door haer de moordt gheschach/
En sijn beminde Bruydt oock selfs ghevanghen lach/
En dat met moeylijckheydt/ tot dat ick souw vol-voeren
Sijn wraecke/ hy my staegh souw het ghemoedt ontroeren.

O Hemel! is 't een droom/ of is het doch gheweeſt/
De arme bleecke ſchim en mijn Oraty gheeſt?
Hoe meught ghy dus in druck mijn oude ziel beproeven/
En ſoo gheweldigh doch een vaders hart bedroeven:
Is 't droom? of iſſet waer? gheeft uytkomſt/ op dat ick
My eens nae 't een of 't aer/ in noot gevallen ſchick.
Dan 't ſchijnt den Hemel my de waerheydt houdt verborghen/
En quelt my nu met hoop/ een nu weerom met ſorghen:
Dus zy mijn eyghen raedt een leydts-man / en ick gis
Dat het voorwaer de gheeſt van mijnen ſone is.
O moorders! die van ſtam/ en van ſoo groote namen/
V billick van die daedt voor yeder een moet ſchamen/
Wat is doch u beſluyt en uwen raedt gheweeſt/
Heeft uwe grootſche moet Oratius ghevreeſt?
Om dat hy met-gheſel in liefde als in wapen/
Tot uwer beyder ſchant ſcheen heerelijck gheſchapen/
Heeft ſijn ghevreeſde arm/ u doen den moet ontgaen:
Om u gherechtigheydt met wapens voor te ſtaen?
Don Pedro/ heeft u hart/ door hoovaerdy ghedreven
Sich toomeloos uyt ſpijt tot deſe moort begheven?
Om dat hy in de ſlagh u daden overtreft/
En boven uwen naem/ ſijn name ſoo verheft?
En hebt Lorenzo / ghy die ſchandigh waert verſlaghen/
V krachten teghens hem niet eens noch durven waghen/
Wt vrees dat niet alleen ſijn wapen/ dan daer by
Sijn ſchoonheydt by de Maeght/ u oock naedeeligh zy?
Soo ſal met meerder recht mijn wraeck-luſt haer beraden/
Met liſten door bedroch u beyden te verraden:
Niet uyt lichtvaerdigheydt/ met ſchrick of met de vrees/
Die uwen laffen moet ſoo eereloos bewees:
Maer moedigh en ghehart/ alleen om te verraſſen/
V en de wachten/ die op u bewaringh paſſen/
Ick ſweer u/ dat ick niet ſal ruſten eer mijn handt
V laffe zielen heeft gheholpen aen een kant.
Maer evenwel de re'en/ die ſpreken my weer teghen/
En raden my dit ſtuck ſorghvuldigh t' overweghen/
Of ick ghelooven ſal/ de droom/ en dit gheſpoock
Die mijne ziel in wraeck doet branden / en als roock
Door toorne dempen doet/ want door der ſpoocken loghen/
Vondt menigh in de ſchijn van waerheydt ſich bedroghen:
En of de Vader-ſucht verblindt wordt/ en verleydt
Door ydel ſpoocken/ en door wraeck en hevigheydt:
Soo liep mijn eer ghevaer/ van opſpraeck door de landen/
Dat ick mijn ſelfs bevleck met moort tot mijnder ſchanden:
Dus ben ick buyten raedt/ en weet niet wat ick wil/
Of wraeck den teughel vyer/ of mijnen toorne ſtil/
Tot dat de ſekerheydt/ des tijdts my openbare
De waerheyt van de ſaeck; ick ſtel my te bedaren

En

En voegh my onder 't juck van waerheydts overtuygh/
En toone dat ick my onder de reden buygh.
Maer wat beduyt den Brief hier opter aerdt ghesmeten?
Nieuwsgierigheydt my drijft om haren sin te weten.

Brieff.

Jeronimo/ de stem die laetstmael in't ghelommert
Der Eycken/ in den Hof u oude ziel bekommert/
En uyt den bedde joegh: die komt u hier weer toe/
Wel stemmeloos/ maer heet en brandend' van ghemoe:
En eyscht u uyt tot wraeck/ tot straffen/ tot verderven/
Tot moordery/ tot haet/ en tot wraeckgierigh sterven.
U soon/ en ick verlieft/ Min-suchtigh Minne-vrucht
Ghenoten in u Hof/ daer myne Broeders sucht
Tot staet en jalousy/ van hem/ die most verdraghen
Dat hy van uwen Soon wierdt in den strijdt verslaghen/
Ons hebben met gheweldt in't midden van de nacht
Soo eereloos/ als schelms in alle leet ghebracht:
Oratius u Soon door-steecken is ghehanghen/
En ick sit hier op't Hof in Lopes zael ghevanghen/
En leve maer alleen op hoop dat ick verwerf
Een onghemeene wraeck/ eer dat ick met hem sterf.
Ick maen u in den naem van Vader/ dat ghy even
Ghelijck ick my als Vrouw verbindt/ u wilt begheven
Tot grouwelijcke straf; en dat de wreede wraeck
U moedight u ghemoedt/ ghelijck als my/ de saeck
Vereyscht dat kort en scherp men alles moet vol-voeren/
Eer dat de Macht ten Hooff haer stelt in rep en roeren;
Weest hertigh/ soo als ick/ die met een fieren moet
Dat by ghebreck van Inct/ schreef met mijn eyghen bloedt.

Bellemperia.

Sal nimmer myne ziel gherust/ sal myne sin
Noyt rusten/ maer altijdt verwerren uyt en in?
Sal nimmer hoop of vrees/ of waerheydt/ of de loghen?
Sal nimmer wraeck/ of vree by mijn soo veel vermoghen/
Dat/ of het een of 't aer my seecker zijt bewust?
Op dat ick my ghehardt op 't een of 't ander rust:
Soo ben ick op der aerdt ellendigh/ of bedurven/
En wensch in myne jeught voor langh te zijn ghesturven.
Hier schijnt rechtvaerdigheydt my weer te raden aen
De wraecke/ die de reen terstondt deed stille staen:
Hier maent my de Princes op Vader-plicht te wreecken/
De moort/ door haren Broer/ aen mynen Soon besteecken;
Sy maent my niet alleen/ maer tuyght oock met haer bloet
Dat haer Oratij doodt in toorn branden doet/
En dat sy in de wraeck ghemoedight is/ haer leven
Beneffens my (ist noodt) ten offer op te gheven:

Wat uytkomst/ o mijn ziel! wat raet? of sal de wraeck/
Of de kleynmoedigheydt beslech en dese saeck?
De wraeck soo aengevoert/ door maeghdens schoon exempel/
Stelt mijn haer heerlijckheydt ten toon in deughdens tempel.
De vrees niet van mijn lijf/ maer van mijn eer te staen/
Die doet my wederom verbaest en stille staen.
Wat oorsaeck heeft de maegt haer broeder aen te klaghen?
Genomen 't waer alsoo/ dat hy een welbehaghen
Hier in ghenomen had/ en dat hy oorsaeck waer
Van al de schelmery/ sou sy dan daerom haer
Aenklaechster maecken van haer broeders schelmeryen?
O Neen! 't is maer bedrogh: ick moet mijn selven myen/
Want/ 't zijn maer netten voor den voghelaer in 't velt/
Om my te vanghen/ vals en listigh uyt ghestelt:
Dus om mijn in de saeck rechtvaerdelijck te wreecken/
Soo sal ick noch mijn eer noch wraeck in prijckel steecken/
Maer met ghedult den tijdt/ de waerheydt en de saeck
Bevelen/ op dat ick my niet besprooken maeck. Binnen.

Don Lorenzo uyt.

De ure my beraemt/ om mijne ziel te groeten/
Is om/ en doet de hoop mijn lijden wat versoeten/
Vermits ick hier ter stee de sonne schijn verwacht/
Die my verdwijnen doet het duyster en de nacht.
De klocke die is elf/ en dat is juyst en even/
Den tijdt by haer beraemt/ om my gehoor te gheven/
Dies gaen ick nae haer toe om sien of ick haer vindt/
Die my met alle macht aen hare schoonheyt bindt.

Hy Klopt, Pedron Gano uyt.

D.Lorenzo Vrient Pedron Gano hoe is 't? Ped. Gan. Wel/ gaet vry nae binnen.
Maer is de locht al klaer? Ped. Gan. Jae Heer/ stelt uwe sinnen
Gherust en wel te vreen. D. Lor. En schuylter niemandt niet
Die onse vryery en mijne ganck bespiet.
Ped. Gano. Daer is geen sorghe voor/ gaet ghy maer recht nae boven
De breede trappen op/ van daer voort in de hoven/
Van lusten en vermaeck/ daer vint ghy die u druck
Van goeder herten wenscht/ te keeren tot geluck.
D.Lorenzo Ick ga dan op u woort. P. Gan. Doet so/ maer het vertrouwen
Dunckt my is niet te groot/ wat doet de lust tot vrouwen?
Wat werckt de minne-gal al wonders inde man?
Wat recht hy gruwel/ en wat recht sy prijckel an?
Wat heeft van lange tijdt de min niet al bedreven?
Wat heeft haer ydelheydt Historien beschreven?
En des blijft niet te min dat oude landt bederf/
Ons jonghe Princen by als aengeboren erf;
Het blijck hier van is klaer/ in dese jonghe Princen/
Die maer naer mins genot/ en elcks bederven winsen.

Die

Die om haer liefs ghenot / vrouw Bellemperia/
Niet nutter als den dienst van moorders komt te sta.
Oratius/ wiens liefd' haer ziele had beseten/
Heb ick vermoort : 't welck my Don Pedro heeft verweten/
Met dreyginghe dat hy my sou straffen metter doodt/
Ten zy ick Serberijn met eenen oock doorschoot ;
De tijdt daer toe beraemt die sal wel haest verschijnen/
Want 't is de klocke drie/ maer duysent pijn der pijnen
En sorghen mijne ziel besitten/ en mijn hart/
Dan 't moeter nu mee deur/ ick bender in verwart/
Ick gae nae binnen toe en lade twee Pistolen/
En neem terwijlen waer de wacht my hier bevolen/
Op dat ick noch in't een of 't ander niet en fael/
En mijn bederf in't eynd' niet op mijn hals en hael.

Bellemperia, met Don Lorenzo.

Bellemp. 't Is laet mijn Heer dies gaet. D. Lor. Ick moet/en kan niet willen.
Bellemp. 't Is u beleeftheydt/ en het zijn maer hoofse grilen
D.Lorenzo 't Is liefde die my houdt. Bellemp. 't Is u welspreeckentheydt
Die alles wat ghy wilt tot uwen voordeel vleyt.
D.Lorenzo Mijn tongh en herte beyd/ mijn liefde u betuyghen.
Bellemp. Ick moet het loven/gaet. D. Lor. U wil ick onderbuyghen
En gaen met u verlof. Bel. Verlof ghenoegh gaet heen/ Binnen.
En komt maer nimmer weer of breeckt eerst hals en been.

Twee Soldaten uyt, bestelt zijnde door Don Pedro, om Pedron Gano te vatten, als hy Serberijn sal doorschoten hebben.

1. Soldaet. Jae Roelant dat is waer/ en duysent and're stucken
Heb ick mijn buyten dien noch luckigh doen ghelucken/
En als ick overdenck hoe dat manhaftigheydt
Romeynen/ Griecken en al d' Helden heeft gheleydt/
Tot eer / tot staet/ tot goedt: soo dunckt my dat ick mede
(Gelijck als sy) behoor de deughden nae te treden.
2. Soldaet. Dats waer/ maer ghy en ick verbannen uyt ons sin
De eer en staet/ want die heeft nu wat anders in/
Soldaten soo als wy / schoon of wy sonder schromen/
Met dapperheydt veel roem en oock veel lof bekomen:
Indien wy als de luy ons voeghen niet nae 't hof/
Dat wy niet konnen doen/ wy zijn te plomp te grof:
Soo is 't om sunst/ want nu/ het gelt/ of vriendt/ of staten/
Verkrijgen vromigheyt/ en 't kan gheen slechtert baten/
Als tot een kleynigheydt/ dat is tot Adelborst/
Of Corperael/ of min/ indien men 't segghen dorst.
1. Soldaet. En dat begheer ick niet/ of ick 't al mocht verkrijghen;
2. Soldaet. Wy komen by de plaets dies laet ons nu wat swijghen.

Pedron Gano met twee Pistolen uyt.

Ped. Gano. Soo ick my niet bedriegh/ soo is de klock al drie/
Daerom ick my niet moet en met gheweer versie/
En gae soo wel ghemoedt als of my niet en schorten
Het bloedt van mynen vrient maer om mijn voordeel stortten.

Serberijn uyt.

Serberijn. Drie slaet de klock/ en dat is even nu de stondt
Die my mijn Heer gheboodt/ doen hy my herwaerts sondt/
Om op sijn wille hier met goedt ghedult te passen:
Dies wacht ick Pe.G. Is hy't? ja/ick wil hem gaen verrassen/
Of wil ick niet/ 't is best dat ick hem seecker vat/
En houw my/ of ick yets met hem te spreecken hadt.
Vrunt Serberijn. Serb. Mijn vrunt ter rechter tijt/het wachte
Verdroot my schier. Ped.G. So haest? Serb. Wel ja/ick achte
Dat het yet sonders is/ en haestigh/ dat by nacht
Men my/ en u soo laet deed passen op de wacht.

Ped. Gano. Hoort toe/ ick sal in't kort u alles gaen vertrecken/
Wat my mijn Heer gheboodt aen u hier te ontdecken:
Hy en u Heer zijn eens om de verborghen saeck
Van den Oratius te dempen/ en de wraeck
Sijns vaders buyten sorgh te brenghen/ en sy konnen
Niet rusten/ voor al eer dat ghy oock zijt verwonnen.

Hy doorschiet hem.

Serberijn. O schelm. 1.Sold. Verrader stae. Ped.G. Ruym op.

Hy schiet die ander Pistool oock los.

2.Sold. 't Is mis/ stae vast/
Of 't gater deur. Ped.G. Hoe nu? ick doe niet sonder last.
1. Soldaet. Met last/ of sonder last/ ghy blijft doch ons ghevanghen.
Ped. Gano. Ick ben noch dief/ noch schelm. 2.Sold. Dat waren schelmsche gangen/
Dat hy soo sonder woordt of weer-woordt een doorschiet/
Die u noch plomp/ noch scherp tot sijn verweeringh biedt.
Ped. Gano. Soldaten bindt my niet/ tracteert my als Soldaten.
1. Soldaet. Hier helpt gheen dreyghement/ noch gheen gevleyde praten:
Kom nae de Marschalck toe/ en zijt ghy sonder schult/
Siet of ghy daer u selfs met praten redden sult. Alle binnen.

Don Pedro uyt.

D. Pedro. Die ziel en lijf beswaert om staet-sucht/ in't bederven
Sich wickelt door verraedt/ of sterft/ of moet doen sterven/
Dien/ daer hy op vertrouwt 't gheheym van sijne sin/
En 't een soo wel als 't aer heeft veel beswaringh in:
Dit ondervind ick/ die tot staet-sucht word ghedreven/
Mijn ziel een volle loop tot het veraedt te gheven:
Want ick/ of die ick heb mijn saecken toe-vertrouwt
Moet sterven/ dies ick my uyt noot in't quaedt verstout.

Nu on-

Nu ondervind ick / hoe ghevaerlijck t'samen sweeren
Meer als aen een vertrouwt / 't gheluck kan doen verkeeren /
En stadelijck den sin van den verraders druckt
Met sorgh / of haer gheheel in haer verderven ruckt.
Oratius u ziel die staet-sucht deed verscheyden /
Schijnt my tot rechte wraeck weer in't verderf te leyden ;
Het rouwt my / dat ick u soo onrechtvaerdigh / maer
Om staet en afgunst heb verslagen / en 't ghevaer
Van lijf en eer mijn selfs heb op den hals ghetoghen /
En myne ziele onder hoop en vrees gheboghen :
Want die yet quaedts begint / en die het niet volvoert /
Vind lijf en ziel door vrees van achterklap beroert /
Soo is het oock met mijn : dit moet ick oock voltrecken /
Om 't eene quaedt door 't aer te berghen en te decken.
Pagie uyt. Lackay. Pag. Wat is u wil. D.Ped. Gaet daetlick so terstont
Nae de ghevanghenis / en spreeckt daer mondt aen mondt
Met Pedron Gano / die den Marschalck houdt gevanghen :
Seght hem / dat hy niet seer en vreese / noch verlanghe /
Maer dat hy lustigh zy / en niet een frisse moet
Sich selfs met tractement vry wat te goeden doet :
En gheeft hem dese Beurs / daer in zyn hondert Croonen /
En wilt hem oock met een dan dese Busse toonen /
Daer in is sijn Pardon ; seght dat hy niet en schroomt /
Tot dat hy voor het Sant op het Schavot en koomt.
Maer ghy / op uwen hals / en doet de Bus niet open /
Of anders sult ghy't selfs met uwen hals bekoopen.
Gaet haestigh voort / en als ghy't alles hebt bestelt /
Komt by my op 't Salet / op dat ghy't my vertelt Binnen.
Pagie. Te rechte wordt ghseydt dat Jonghers ende Vrouwen
Men niet als sproockjes van 't root Kousje moet vertrouwen /
En hier bevindtment waer : want siet mijn Heer ghebiedt
Dat ick / noch niemandt niet de Busse en besiet.
Nieuwsgierigheydt besit / ons / en der vrouwen harten :
Want als men ons verbiedt / soo schijnt men ons te tarten ;
Ick moet eens kijcken : wat hier in verborghen is
Een groote niet / o bloedt ! dat gaet my uyt de gis /
Is dat Pardon ? het mach de Drommel sijn moer wesen /
Wie heeft sijn leven oyt van sulcken treck ghelesen :
Dan hey ! wat roert het my / wat dat het is / of niet /
Ick gaen en doe het geen dat my mijn Heer gebiedt. Binnen.

Eerste vertooningh ,

Waer in Pedron Gano van den Beul tot sterven vermaent wordt. Pedron Gano wijst den Beul op den Pas van Don Pedro , met het beloofde Pardon.

Tweede vertooningh ,

Daer hy onthalst zijnde, van de Beul bespot wordt, over de valsche inbeeldinge van sijn Pardon. En hoe dat de Pagie hem mede bespottende, vertreckt.

Don Pedro verbaeſt wijckende, wort gevolght van den Gheeſt van Serberijn, met een Piſtool; vandẽ Geeſt van Pedron Gano, met den Buydel en het Pardon, Ende van den Gheeſt van Oratius, met een ſtrick en een Dagge in de eene, ende elck met een Fackel in de andere hant, hem dreygende, ſpreeckt

Oratij Gheeſt:

Wee Hartoghs Sone wee! Wee Prince/ wee en wraeck!
Wraeck/ wraeck/ den Hemel neemt ter herten onſe ſaeck;
Wraeck/ wraeck/ en eeuwigh wee ontſegh ick u/ en 't leven
Daer door u ſtaet-ſucht tot dit ſchelm-ſtuck was ghedreven;
En vlucht niet/ want u vlucht is vruchteloos voor my/
Des Hemels ſtraf ghenaeckt/ die meucht ghy niet voor-by.
Siet hier mijn wonden/ ſiet mijn hart/ 't welck door u handen
Vermoort is/roept om wraeck; Wee/wee/ en eeuwigh branden/
Het onder-aerdtſche volck dat eeuwigh branden moet
Verwacht u komſt/ en haeckt nae u bloedt-dorſtigh bloet.
Den Afgrondt is beweeght/ en vaerdigh om u zielen
Met eyndelooſe pijn en plaghen te vernielen.
Wee Spanjen/ Spanjen wee! u ondergangh die naeckt/
Den Hemel dreyght u Rijck/ welcx grootheyt wordt gheſtaeckt
Door 't vallen van u Hoff/ en aldergrootſte Suylen.
Gaet en beſchreyt u val in d'alderdiepſte kuylen
Des Afgrondts/ en beklaeght u onbegrijp'lijck leet:
Bereyd u/ want u val is naerder als ghy weet.
Wee Princen/ Princen wee! ſiet deſe mag're ſchoncken/
Dees holle ooghen/ die u vreeſelijck beloncken/
En dit ontzielde riff/ 't welck tree op tree in't bloet
Een brandt-merck op u hart gaet ſtellen met ſijn voet/
Dat daeght u voor de ſtoel des Rechters/ die rechtvaerdigh
En ſonder gunſten recht: Maeckt uwe zielen vaerdigh:
Want uwen tijdt ghenaeckt. Dees Toortſen/ deſe vlam/
Dit wreeck-vyer/ dat om hoogh upt d'Afgrondts hitte quam/
Ontſegghen u de wraeck/ en dorven haer vermeten
Te ſchenden uwe ziel/ te ſenghen u gheweten/
Ghelijckerwijs als wy/ die roepen wraeck om vree.
Wee/ wraecke/ ſtraffe wraeck/ wee uwe ziele wee. Binnen.

Don Pedro.

Ach! hoe mijn harte ſlaet/ wat macht ick doch beginnen?
Hoe kan eergierigheydt den broſſen menſch verwinnen?
Ach! was het noch te doen/ ick volghde beter raet/
Maer wat ſal't weſen? het berouwen komt te laet:
Ick moeter nu mee deur/ maer kon het klaghen helpen/
Het ſouw dit droevigh hart met droefheydt overſtelpen.
Fy ſtaet-ſucht/ die een menſch ſoo van ſich ſelfs vervoert:
My dunckt dat my de wraeck aen alle kant beloert. Binnen.

De

De Beul gevonden hebbende den Brief in Pedron Ganos sack, en verbaest daer mede tot den Marschalck gekomen zijnde, komen t'samen uyt, en Ieronimo spreeckt:

Weest ghy maer wel gherust/ en steldt u vry te vreden/
Beul. Ick sou dat wel doen/ lieve Heer Marschalck/ maer mijn lijf mijn leden
Die lillen en trillen soo/ dat ick niet rusten kan.
Ieronimo. Dat is maer bloote vrees/ en stoot u daer niet an.
Beul. Neen soete Heer Marschalck/ ick sou my daer aen niet stooten/
Maer dat Pardon/ dat Pardon/ daer legghen de knooten/
Dat jaeght my de doodt op het lijf/ want in syn eyndt seyde hy noch
Dat het my den hals souw kosten/ en nu och/ och/ och/ och!
Nu selter toe komen/ en mijn Wijf en mijn kinderen zijn bedurven/
En voor my was't gien swarigheydt/ was ick maer ghesturven;
Maer dat sterven/ dat sterven/ Potslapperment dat is de doodt.
Ieronimo. Ick segh u/ vreest ghy niet/ want ghy en hebt gheen noodt/
Ick sal u van de doodt en alle straf bevryen.
Beul. Lieve Heer Marschalckje selje dat doen/ soo sulje mijn verblyen;
Dan/ souw ick daer op wel gherust moghen t'huys gaen?
Ieronimo. Jae segh ick/ gaet naer huys/ en latet daer op staen.
Beul. So gaen ick dan in Gods heeren naem na huys/ en sal al mijn vertrouwē (op jou setten.
Ieronimo. Doet soo. Beul. Maer soete Heer Marschalck/ je moster wel op letten/
En doen soo niet/ als eens een andere Heer Marschalck dee:
Die eens een Man troosten sou/ als jy my nu mee doet/ en hy was niet van de stee
Of syn party quam/ die belas hem soo met Pistolen en Pistolen/
Dat hy den eersten ghetrooste kort daer nae den Beul heeft bevolen/
Want/ soo dat mijn mee overkomen sou/ soo hadje mijn verleydt.
Ieronimo. Gaet henen segh ick jou/ en eens voor al ghseydt/
Want ghy en hebt gheen noodt/ en ick sal't op mijn nemen.
Beul. Selje dat seker doen lieve Heer Marschalck?
Ieronimo. Hoe staeje dus te temen?
Beul. Soo gaen ick dan nae huys van alle sorgh ontlast:
Hadieu mijn soete Heer Marschalck/ hadieu mijn goede Heer Marschalck maeckt datjer wel op past/
Op dat mijn dat Pardon niet aen de keel komt stoocken.
Ieronimo. Gaet henen/ sorght ghy niet. Beul. Maer Heer Marschalck jy hebt ien woordt ghesproocken/
En soo 't niet vast gaen sou/ soo wou ick dat ick doodt was.
Ieronimo. Een endt houts om jou lenden/ schoon oft al vry groot was/
Dat souje passen/ gaet/ gaet segh ick sonder vreesen/
En ick sal voor de doodt uwen bescherm-heer wesen.
Beul. Soo gaen ick dan eens voor al/ heel vry en los van sorgh/
Want ick heb de Marschalcr keel voor de Galgh tot mijn Waerborgh.
Maer Heer Marschalck/ dat Pardon/ dat Pardon/ dat breeckt my de moet weer.
Ieronimo. Fluckx maeckt u wech van hier/ wat plaecht mijn desen bloet meer.

Beul binnen.

 Mijn

Jeronimo. Mijn sinnen zijn verwert/ 't ghemoet is my ontstelt/
En immers weet ick niet/ wat dat my 't harte quelt:
De wraecke heeft mijn sin/ door hare vlam ontsteecken/
Die door onseeckerheyt/ my doet met twijffel spreecken/
Dus tusschen yet en niet/ verwar ick in/ en uyt/
En kom noch tot het een noch tot het aer besluyt.
Dan 't menschelijck bestuer schijnt ydel inde menschen/
Dus van den hemel ick een goede uytkomst wensche:
Maer evenwel de vrees van desen plompen bloet/
Van dit ghevreest pardon ick eens bekijcken moet:
Oft yet oft niet beduyt/ het opschrift aen Don Pedro!
Dits vreemt/ mijn dunckt ick schrick/ voor seecker ja/ ick ben soo
Vry in 't ghemoet ontroert/ maer even wel de schrick/
Die stel ick aen d' een zy/ en let maer op het stick.

Hy leest den Brief door Pedron Gano aen Don Pedro geschreven, waer in de moort van Oratius, met al 'tgevolgh van dien, verhaelt wort.

Mijn heer/ volgens uwen last heb ick mijn begeven om Serberijn om te brengen/ dan tot mijn ongeluck ben ick inde handen van des Maerschalckx dienaers gevallen/ ende in sijnder gevanckenisse gebracht. Het perijckel mijns levens dat bedwingt my om aen u te schryven/ en ten anderen/ wat wy om de doot van Oratius schuldig zijn/ van welckẽ/ indien ick door pijne gedwongen word te clappen/ u oneere/ my een harde doot/ te vreesen staet. Ghy weet dat ick alleen dẽ aenslach op u belofte alleen gewaeght hebbe/ ick vertrouw u woort/ en verwacht op 't spoedichste u hulpe/ u verseeckerende dat de noot my dwinght u desen te schryven/ op dat ick mach blyven mijn heer/ uwen getrouwen dienaer.

Pedron Gano.

Gelesen hebbende Spreeckt.

Mijn twijffel staet ter zy/ hier blijckt het wis en seecker/
Wel op Jeronimo/ weest nu soo straf een wreecker
In rechtvaerdicheyt/ als dese moorders zijn
Geweest/ soo vals en wreet in vriendelijcke schijn.
Wel op mijn Ziel wel op/ omvanght nu al den tooren
Alleen/ die schijnt ghemeen/ de werelt toe te hooren.
Ontsteeckt in my het vyer/ dat door de snelle vlam/
Des blixems aldereerst hier op der werelt quam/
Op dat ick sonder schrick/ en sonder yets te falen/
De wraeck doen op den kop van dese Vorsten dalen.
Wat segh ick? Vorsten? neen/ ten zijn geen Vorsten meer/
Die tomeloos den lust tot vrouwen/ of om eer
Van staten/ laten los en ongebonden swerven/
En daerom niet ontsien noch landt noch volcks bederven.

Dan

Dan 't zijn maer grouwelen die 't menschelijck geslacht
Slechs hinderen/ en onnut ter werelt zijn gebracht/
't Zijn Monsters die natuer geset heeft boven allen/
Om uyt'er hooghten weer te swaerder val te vallen
In diepe duysternis der dolingh/ in den grondt
Van Styx/ ja inde poel selfs vanden Helschen mondt:
En of schoon rechts-gewijs van wettigh of onwettigh
Der Vorsten goet of quaet geoordeelt wort; opsettigh
Gaen ick daer tegen aen/ en volgh de reetste Wet
Die ons de Priesterschap in Spanjen heeft geset/
Die is/ wanneer een Prins bewandelt slibber wegen/
En blijft niet op het padt der Vaders: maer daer tegen
In 't Geestelijcke feylt/ in 't Wereltlijcke dwaelt/
Soo isset noodigh dat hy voort ter Hellen daelt:
En dit is rechts genoegh/ ick sal mijn selven rechten/
En als de Priesterschap mijn eygen saeck beslechten/
Dus moedigt mijn verstandt/ begrijpt maer tijdt en stont/
Om met een frisse moedt te uytten uwen gront.

Hier moet wederom een deuntje gespeelt zijn.

Binnen.

VIERDE BEDRYF.

Hartogh van Castilien, Don Pedro, en Don Lorenzo uyt.

Onsaligh leven/ hoe onrustigh zijn de Troonen
Als haet en jalousy in Princen Hoven woonen/
En als het ongeluck gebakent aen de kant
Van 't Coninckljjck gevolgh ons dreyght van hooger hant/
Als nijt gespist op deught der oude silvre haren
De jonge domme jeught komt inde Ziele varen/
En meer als tomeloos de reden haer ontglijt/
En losse domme waen haer inde harssens rijt:
Wat heb ick vaeck gesien? wanneer den Hemel dreyghden
Of 't een of 't ander Rijck/ dat eerst te groots sich neyghden
Tot nijt/ tot twist/ tot wraeck/ tot staetsucht/ of tot haet/
En dat daer volghden op 't verderven van dien Staet;
En dit ist dat mijn druckt/ en doet omsichtigh vreesen/
De twist om 't Rijck een Heer/ en 't volck een hulp te wesen/
Dus wensch ick dat de nijdt/ ghebannen uyt het Rijck/
Doch nimmer in het hart van onse Groote blijck.
Maer Sone seght my eens/ en weet ghy niet wat saecken
Dat doch des Maerschalcks hooft dus doet op rollen raecken/

D. Pedro. Heer Vader neen ick doch. H.v.Cast. Mijn deert sijn ongeval.
D. Pedro. En my. H.v.Cast. Meer als mijn selfs ick hem beklagen sal:
Want d'oude vrientschap/ en de dienst die hy de Coningh
Getrouwelijcken dee/ die eysschen meer belooningh;
En sijnen goeden raedt/ met sijn ervarentheyt/
Vereysschen meerder eer/ en meerder Achtbaerheyt
Dan immer hy genoot: en sijne grijse hayren
Die zijn in staet van 't Rijck vry meer als wel ervaren/
Dies wensch ick wel dat vree/ en rust/ sijn oude sin
Tot sijn genoeghen weer met blijtschap name in.
Maer Sone/ nae 't gerucht/ soo schijnt het of sijn plagen
Met onlust/ meest op u/ haer onvernoegen dragen;
En soo dat oorsaeck hadt/ 't waer mijn van herten leet.
D. Pedro. Heer Vader isset soo/ 't is meerder dan ick weet:
Want nimmer hebben wy van al ons leve dagen/
Mijns wetens/ opt elck-aer of haet of nijdt gedragen:
Dus of hy onlust heeft op my/ dat weet ick niet/
Dan met mijn wil/ of raet/ is hem noyt leet geschiet.
Dan evenwel de staet/ die hy bedient tot schande
Van 't machtigh Spaensche Rijck/ waer beter voor de Landen
Een ander toe-vertrout/ op dat sijn raserny
Het Landt niet tot bederf/ en 't volck tot spot bedy:
Want kindtsche Koningen/ en oude sotte raden/
Die konnen maer tot spot/ of tot verderven schaden.
H. v. Cast. Sou 't soo/ soo was het quaedt/ dan sulcks en gaet niet vast/
En daerom laet die sorgh maer tot des Koninghs last.
Dan 't gene dat ick u gevraeght heb/ sou betreffen
Niet u alleen/ maer oock u Prins/ die ick verheffen
En maeghschap maecken sou van mijn en mijn geslacht.
D. Loren. Op haet/ op nijdt/ noch twist/ en heb ick noyt gedacht:
En 't komt my wonder voor/ dat hier in dese Landen
Daer ick met vree en gunst ootmoedigh soeck de banden
Van Houwelijck en vreught te binden/ daer de trouw
My onderdanigh maeckt de Wette van een Vrouw/
Dat daer den logen-tael haer tonge derf ontbinden/
Om my in 't warrigh net van achterdocht te binden.
Neen Vorst/ vertrouwt my dat/ ick sweer u dat ick ben
Onschuldigh/ en een vriendt des Maerschalckx. D.Pedro. Ick beken
Dat ick sijn sotheydt haet; maer buyten dat/ ick sweere
Dat ick onschuldigh ben/ en sijne gunst begeere.
H. v. Cast. En evenwel 't gerucht dat seyt het: en men seyt/
Dat in gemeen gerucht de meeste waerheyt leyt.
Dan siet daer komt hy selfs/ ghy sult te samen swijgen/
Ick moet de waerheyt sien uyt sijnen mondt te krijgen.

Jeronimo half kranckfinnigh al wandelende heen en weer.

D.Ieron. De Vorsten zijn by een/ 't is best dat ick vertreck/
Of mijnen toorne berg/ en mijne wraeck bedeck.

Hy maeckt mijne of hy wegh gaet.

Jeroni-

H. v. Cast. Jeronimo. D. Ier. Mijn Heer. H. v. Cast. Hoe keert ghy dus? D. Ier. Met
Want gecken dienen niet by wijse luy geleden. (reden.
H. v. Cast. Hoe gecken? D. Ieron. Soo als ick/ die van 't verstandt berooft/
De harssens reutelen/ en gequelt zijn met het hooft.
H. v. Cast. Ghy doet u selfs te kort/ en acht u selfs te luttick;
Bedaert u/ en hout moedt. D. Ieron. O neen/ mijn Heer/ dat schut ick/
Mijn schort noch moedt/ noch hart: wie veel sich selven acht/
Die hebben ghy en ick voor dese wel belacht.
H. v. Cast. Wat deert u? D. Ier. Niet met al. H. v. Cast. Ghy zijt nochtans onlustigh.
D. Ieron. 't Gemoedt is wat ontstelt/ en 't hooft is wat onrustigh/
De herssens zijn geraeckt/ de sinnen zijn ontroert/
En spelen nu met ernst/ daer nae weerom met boert/
En anders let my niet. D. Pedro. Dats pas om ons te strecken/
Een Nar in plaets van Raedt. D. Ieron. Daer schorten sulcke gecken
Daer wijsheyt inden Raedt veelvoudigh overbloeyt.
H. v. Cast. Don Pedro zijt bedacht dat ghy u tongh besnoeyt/
En swijght. D. Ieron. Met u verlof.

Hy maeckt weer mijne van wegh gaen.

H. v. Cast. Jeronimo waer heenen?
D. Ieron. Maer over al. H. v. Cast. Blijft hier. D. Ieron. De Princen moeten meenen
Dat ongevoelijckheyt mijn koude ziel besit/
Dan 't isser ver van daen/ ick heb een ander wit.
H. v. Cast. Ick bidt u/ seght wat wit heeft uwe hert beseten?
D. Ieron. Indien het u gelust mijn hart en sin te weten/
Soo weet ick ben belust op 't schoonste schepsel dat
Den Hemel immer schiep/ of 't Aertrijck opt besat.
H. v. Cast. Hoe quelt u minne-vyer? D. Ier. Soo doet het. H. v. Cast. Lust tot Vrouwe
Bracht menigh een verderf/ en veel te laet berouwen;
Besadight uwe lust. D. Ieron. Schoon of mijn oude sin
Berouwen en bederf kon speuren inde min/
En dat het ongeluck van goedt/ van bloedt/ van staten/
My dreyghden niet alleen t'ontsetten/ maer te laten
Vervallen inde strick van schande/ en van smaet/
Noch waer 't onmogelijck dat ick mijn liefd' verlaet.
H. v. Cast. Heer Maerschalck uwe lust strijt tegens uwe Jaren.
D. Ieron. Al ben ick oudt/ ick ben in 't minnen meer ervaren
Dan dese losse jeughdt/ die sonder reden mint/
Vermits sy toom noch dwangh tot hare lusten vint;
En sonder onderscheyt de Wetten soo ontheylight/
Dat sy de trouwe breeckt/ en 't echte bedt ontveylight.
D. Pedro. Ick ken mijn selven vry. D. Lor. En ick. D. Ier. Ha/ ha/ ha/ ha/ Spreecke
Een overtuyght gemoedt beklapt sich selfs soo dra en lacht
Als het beschuldight wort: dan Hemel isset mogelijck ter sijdē.
Soo schout mijn droefheyt aen/ en toont u doch medogelijck.
H. v. Cast. Jeronimo mijn deert u droevigh ongeval.
D. Ieron. Sy seggen oock soo/ en soo seytmen over al/

Maer dat en helpt my niet ? de geeſt van die verſlaegen/ ſpreeckt weder
Heb ick met Iſabel uyt mijnen Hof gedragen/ ter ſijden.
Die prickelt mijn gemoet/het ſwaert dat hem doorſtack/
Die ſtrop die hem de Neck en oock het herte brack/
De ſtemme die mijn riep en 't bloedt uyt ſijne wonden
Die hebben my met eet tot ſijne wraeck verbonden/
Maer hier van al genoegh tot op een ander tijt/
't Is beſt dat ick vertreck en op mijn Tonge bijt:
De Vorſten varen wel. Maeckt mijne om te gaen.

H. v. Caſt. Ieronimo keert weder/
En ſet u eens geruſt hier aen mijn ſijde neder/ gaet ſitten.
Betoomt u heftigheyt en antwoordt op den eedt
Die ghy met overlegh aen mijne handen deedt/
't Gerucht loopt over al/ten Hof en inde Steden
Dat u ontroerde ſin geſtoort is en 't onvreden
Op deſe Princen ſijn/en dat uwe quellingh meeſt
Door haer of haer bedrijf veroorſaeckt is geweeſt/
Soo 't waer is/en ſoo ſy met recht daer aen ſijn ſchuldigh
Bekent het en vertrout dat ick ſoo onverduldigh
Het onrecht ſtraffen ſal als ghy oyt ſelver ſoudt.

Jeronimo ſpringht haeſtigh op en ſpreeckt tot de Princen;

D. Jeron. De quellingh ſtaet ter ſy die mijn gemoet benout/
De Hemel laet niet toe dat trouw en dienſtbaerheyden
In noot en ongelijck van uwen Dienaer ſcheyden/
Neen Princen ſchoon of nijt en ongunſt my ontſet
Van eer en van verſtandt in eeuwigheyt/de Wet
Van onderdanigheyt my niet en ſal begeven/
Ick liefd de Vorſten/jae en ſal haer al mijn leven
In onderdanigheyt gehoorſaem ſijn. H. v. Caſt. het geen
Dat u gevraecht wort is niet of ghy in 't gemeen
Gelijck als andere doen gehoorſaemt/dan of deſen
V in 't beſonder oyt of leet of quaet beweſen/
En of u hart en ſin door haer bewogen is
Tot afgunſt/oft gerucht daer van gelogen is/
Dan of het waerheyt ſy. D. Jeron. Der Princen achtbaerheden
Die warden door 't gerucht tot haerder ſmaet beſtreden/
Den Hemel ſy getuygh dat ick het ſeggen mach
Dat my noyt meerder leet en afgunſt en geſchach
Als door 't gerucht dat haer mijn quellingh maeckt deelachtigh/
En mijn in haeren ſin verdacht en twijfelachtigh/
Lorenzo uwen Vrient en Dienaer bidt dat hy
Maer in u goede wil en gunſt behouden ſy.

D, Loren. En twijffelt niet. D. Jeron. O Prins en uwe gunſt; die 't leven
Aen mijne oude Ziel of nemen kan of geven/
Die bidt ick dat my oock met haere vleugelen deckt;

D. Pedro. Waer dat ick kan of mach. D. Jeron. Die waenguſt die vertreckt/

En

En openhertighheyt die laet my toe met reden
Mijn dienstbaerheyt aen uwe voeten te besteden.

Buyght aen Pedro voeten.

D. Pedro. Geensins/dan 't is genoch dat mijnen Vader blijckt
Mijn onschult/en dat ghy in waerheyt niemant wijckt.

D. Ieron. Laet uwe heusheyt dan mijn dienstbaerheyt bewegen.

Buyght aen Lorenzo voeten.

D. Loren. V Vrientschap is mijn lief/u dienstbaerheyt mijn tegen/
Dus staeckt ootmoedigheyt/en met een vryen sin
Beelt u mijn vrient/mijn gunst/en mijne vrientschap in.

D. Jeron. Onwaerdigh ben ick om soo grooten gunst te ontfangen/
Schoon of mijn dienstbaerheyt heeft eyndeloos verlangen/
Haer trouw en goede wil te toonen. H. v. Cast. 't Is genoech
Dat mijn gebleecken is u vrientschap en 't gevoech
Van uwen eenigheyt en beyder goeder wille.

D. Ieron. Laet afterdocht ter sy en rust u sorge stille/
Den Hemel geeft u rust soo veel als ick u wensch/
En ick met u verlof vertreck. binnen.

H. v. Cast. Wat is een Mensch/
Ick heb de tijt beleeft dat hy met achtbaerheden
En waerdicheyt een Stoel van Schonnica raet becleden/
En dat hy als de Son voor alle grooten blonck/
En sijnen raet alleen in onsen Ooren klonck:
Hy was een Man vol raets/en dapper/maer gesegghelijck/
Sijn trouw was eyndeloos/sijn raet was onweerleggelijck/
Dan 't schijnt dat daet/noch raet/noch wijsheyt/noch verstant
En helpen niet als 't luckt sigh tegen yemant spant.

D. Loren. Dat heb ick nu beproeft/o Vorst/in dese saecken/
Den Hemel scheen in 't eerst voor my gemeen te maecken
Haer Heerlijckheyt en vreucht/nae dat ick hadt getracht
Nae uwe gunst met troost/om onder u geslacht
Als uwen Soon te zijn/dan afgunst staet mijn tegen/
Dan schorter dit/dan dat/en immers mijnen segen
Die struyckelt hier en daer/ick weet niet waer het schort?

H. v. Cast. V Demon/Prins die ist/die doet u selfs te kort/
Dan soo ghy blijft gesint/gelijck ghy waert voor desen/
Ghy sult mijn Dochters Man en mijne Swager wesen.

D. Loren. Den Hemel loont u deught/heb danck en sijt gewis
Dat hier door u en mijn/yets groots besloten is/
Wat my aengaet ick sal u en u rijck mijn dagen
Altijt genegentheyt en trouwe vrientschap dragen.

D. Pedro. Geluck/geluckigh Prins/ick wensch 't u al ten goen/
Voorts gaet 't gelijck als 't hier gaet/buyten u vermoen.

H. v. Cast. Ick sal u Vader voort met heerlijcke Gesanten
Versoecken dat hy komt/om tusschen ons te planten
Oneyndelijcke Vree/en om met Majesteyt
En Coninckliјcke pracht u feest te sien geleyt. alle binnen.

Jeronimo in sijn Huysgewaet, gecleet zijnde met Strop en Ponjaert.

Komt hier mijn hulpers/komt/wie sal my van u beyden
Het beste nae de poel des afgronts eerst geleyden?
Ghy strop/die metter haest dees levens asem sluyt/
Ghy sult mijn passen/en mijn spoedigh redden uyt
Dit haestigh leven: neen het souw mijn gantsch niet schicken/
Want dieven passen best aen galgen met stricken;
Wegh/wegh dan.

Hy werpt de strick met afkeerlijckheyt wegh.

Maer ghy Poock die gladt en heerlijck blinckt/
En Cæsars groote Ziel ontsielde: komt bedwinght
Mijn droefheyt/treft mijn hart/en helpt my uyt dit leven;
Steeck toe/ick scheyder uyt: Neen/wilt het mijn vergeven
Ghy Strop en Ponjaert/want ick en begeer u niet
Voor dat mijn Ziel haer schandt en leet gewroocken siet.
Wat soudt doch baten dat/ick moedeloos mijn selven
In doodts vergetelheyt gingh wraeckeloos bedelven/
Ick soeck wat anders/en sal wachten tot de wraeck
My in mijn sterven troost en eenen name maeck.

Bosardo een vermaert Schilder. wt.

D. Ieron. Wie sijt ghy die mijn hier int swaerste van mijn strijden
Den segen en de winst van wraecke dorst benijden?
Wat onluck voert u hier/om neffens mijn u Ziel
Te wagen op den wegh vant ongeluckigh wiel?

Bosard. Ick ben u onderdaen/die in voorlede nooden
Hier tot dit Heyl'ge recht komt metter haest gevlooden.
Om recht. D. Ieron. om recht/wat recht? Bosard. om recht/Heer/ja om (recht/
Mijn Soon die is vermoort in een verbloeckt gevecht/
En 't Vaderlijcke hart dat vol is van medogen
Is tot een rechte straf en tot de wraeck bewogen;
Dies wil ick datmen die/die hem vermoort weerom
Gerechtigh met het Swaert tot sterven weer verdom.

D. Ieron. Is uwen Soon vermoort/is uwen Soon verslagen?
Soo hebben ghy en ick gelijcke recht te klagen/
Maer uwen wil van straf is meerder als mijn macht/
Die niet als wraeck en soeckt/en echter klacht op klacht
Soo vruchteloos versucht/en niet en kan verwerven/
Dan sonder mijne wraeck en sonder recht te sterven.
En ghy die min als ick u des beklagen mocht
En hebt geen klagens recht. Bosard. Ghy Heer die opper-vocht
En stuerman zijt van 't recht/indien ghy hebt verlooren
Een Soon die als de mijn/waer tot u troost gebooren/
Soo kom ick recht ter tijt/om in u eygen saeck.
V neffens mijne saeck te soecken recht en wraeck.

Wat

D. Ieron, Wat spreeckt ghy toch van recht/ de tijt is soo bedurven
Dat deught en recht al sijn voor onse tijt versturven/
En dat de moedtwil meest de heerschappye voert/
En door haer vrye loop de Landen heel ontroert/
De roede vant gerecht/ in splinters/ en aenstucken/
Moet lijden dat gewelt haer onderdaenen drucken.
Rechtvaerdigheyt is heen/ gewelt/ en Gelt is 't recht/
Dat alle twisten meest in desen tijt beslecht.
Wie twist heeft/ en ten Hoof sijn saecken moet bepleyten/
Of tot sijn voordeel staen/ ontallelijcke feyten/
Of klaerder als de Son sijn seggen blijcken kan/
Of selfs den Rechter weet de oorsaeck/ of een Man
Met duysent tuygen quam sijn saecke vast te maecken/
Noch sal hy aen geen recht tot sijnen voordeel raecken/
Als gunst voor sijn party des Rechters Ziel bevat/
Of als daer party selfs tot sijnen rechter sat:
Dies komt ghy veel te laet/ om recht by my te soecken.
Bosard. Soo mach ick u/ en sulcken staet te recht verbloecken.
D. Ieron. Soo isset/ en het sal soo blijven tot dat ick
Met ernst en met kracht de schelmery verschick.

Hy begint te rasen.

Komt spoocken/ spoocken komt/ laet ons met dese handen
Het schelmse gedrogh met ernst aen gaen randen/
Ghy Tysiphon pas op/ en let maer op dien schelm
Dies Coninghs Throon besit met een vergulde Helm.
Siet ghy Alecto toe/ dat ons de Portugeesen
Niet op de Jootsche wijs met Tovery belesen.
En Cerberus komt ghy hier aen mijn rechter sy
Drie hoofdigh op de wacht/ als 't noot doet staet my by
En ick/ ick sal als hooft/ en hopman u geleyden
Ter plaetsen daermen u sal Helschen vreucht bereyden.
t'Sa Krijghsluy/ t'sa treet voort/ en schrickt niet/ maer hout moedt/
En volght u Velt-heer nae/ hy is van Coninghs bloedt.
O blode Toveres/ wat schuylt ghy om het vechten
't Ontvlieden/ neen/ gaet voort/ of anders uwe vlechten

Hy vat Bosardo by de kop.

Dat sullen stricken sijn om uwe blooden hals.
Bosard. Ick schrick niet Heer/ ick volgh/ u meeningh die is valsch/
Dus laet my los.

Hy laet hem weer gaen.

D. Ieron. Wat soo/ met toomelose gasten
Te krijgen is een saeck die nimmer my en pasten.
Nu Krijghsluy/ krijgh een moed/ den vyant die komt aen/
Lorenzo/ en de Prins die sie ick voorste gaen.
Steeckt de Trompetten op/ en laet de Trommels hooren/
Soldaten wel gemoedt/ en Ruyters geeft de Spooren:

Alarm/ Alarm val aen de segen die is my/
't Geluck en helsche spoock die heb ick op mijn zy:
Daer is Lorenzo/ tsa wilt u gevanghen geven/
Of ick beneem u voort op staende voet het leven.

Bosard. Ick ben Lorenzo niet. Ieron. Wie zijt ghy dan. Bosard. Mijn Heer
Ick ben u onderdaen Bosardo/ die van veer
Hier tot u Achtbaerheyt alleenigh ben gekomen
Om hulp in mijn ellendt. Ieron. Bosardo wel gekomen/
Zijt ghy Bosardo die de snel-gevlerckte Faem
In Schilder-konst verheft soo dapper sijnen naem/
Zijt ghy dien Schilder/ die de Beelden naer het leven
Kunt sulcken schoonen treck en sulcken verwe geven/
Ghy komt ter rechter tijdt/ om door u groote kunst
Aen uwen wil/ mijn macht/ mijn wille/ en mijn gunst
Gantsch en geheel en al te trecken en te binden
Aen u als aen de best van alle mijne vrinden/
Komt hier Bosardo/ komt met my in desen Hof/
En gaen wy t'samen soo de paden op en of/
En laet u groote geest/ ontbonden/ sich verkloecken/
Om alles wat sy noyt in konst en vont/ te soecken:
Want ick heb goede stof/ en Acte/ die soo streelt
Een Schilders groote geest/ een onverisplijck beelt/
Wiens schoonheyt en wiens deught heeft verre overtroffen
De deught en macht van die/ die 't meeste daer van stoffen.
Komt hier Bosardo staet en schildert nae mijn sin
Een stuck/ brenght daer te pas dese History in/
Den strijt die Spanjen wan laetst van de Portugesen/
Daer van Lorens verloor de glory van te wesen
Het puyck der Ridderschap/ dit schildert int verschiet;
Brenght aerdigh in het kleyn/ soo datmen 't nauwelijcks siet/
Hoe hem Oratius gevangen brocht den Koningh/
En met Don Pedro twist/ en kreegh tot een beloningh
De eer en sijn rantsoen; daer achter sit de nijt/
Die voort den Spaenschen Prins in sijne hielen bijt.
Wat nader maeckt op 't schoonst en sinnelijck nae 't leven
Vrouw Bellemperia/ wiens schoonheyt hoogh verheven
Lorenzo wort verwoert/ soo verre dat hy niet
Dan aen haer schoonheyt maer sijn Ziel ten offer biet.
Oratius wiens beeldt in schoonheyt en in deughden
Mijn oude koude Ziel alleenigh maer verheughden/
Die speelt een droeve rol/ dies voert hem op het pladt/
En speelt met hem alleen den inhout van dit bladt/
Sijn liefde/ sijnen loon/ sijn vreughde/ sijn bederven/
Sijn angst/ sijn lijden/ en sijn al te bitter sterven/
Dat beelt my levent uyt/ en hier aen dese boom
Verhanght hem: schildert mijn dat ick oock derwaerts koom
Met toors-licht inde handt/ verbaest en met bewegen/
Ontroert en gantsch ontstelt/ angstvalligh en verlegen.

Verschrickt

Verschrickt door het gelupt van een benaude stem/
En riep Jeronimo. En dat ick inde klem
Van schrick en vreese mijn beweeght von/met erbarmen
Hem af-snee/en bevingh in dese mijne armen:
Dat grouwel mijne ziel ontcingeld'/doen ick sagh
Dat mijne Soon vermoort in mijne armen lagh:
Dat raserny my hadt soo vreeselijck ontfangen/
Dat ick my sonder wraeck schier selver hadt verhangen/
't En waer dat Isabel/mijn Huys-vrouw/my terstont
Ter Boomgaert volghde/en in sulcken lijden vondt.
Daer schildert hoe ick ween/en hoe uyt dese ooghen
Bedroefde tranen my van enckle droefheyt vloghen:
Hoe Isabella treurt/hoe ick mijn handen wrongh/
En hoe van harde rouw/ mijn ziel in 't lichaem sprongh:
Hoe sucht op sucht verweckt beroeringh: hoe wy beyden
Elck-aer bewegen om maer van de ziel te scheyden:
Mijn oogen brandigh flucx de Sterren in het Oost
Met toorn dreygen doet/te straffen op het boost/
Om dat sy sonder rouw mijn hart en leedt besagen/
En toonden haer daer in/ in 't minste niet verslagen.
De Boomen/ doen verschrickt my vreesen/om dat ick
Al haer beverven swoer in eenen oogenblick/
Sy klaptent aen 't gebergh mijn toorne doet de Bergen
Mijn trillende genae/en om vergevingh vergen/
En kennen hare schult/om dat sy omgestort/
Der Moorders leven niet beroofden op een kort:
Dit schildert/en daer by hoe wreeck-lust mijne hayren
Doet rijsen/om met u ter hellen heen te varen.
Hoe Plutoos donckre Rijck/den Hemel en de Lucht
Met swarte nevel deckt; en hoe dat sucht op sucht
De Helsche spoockerny my nae staet: Hoe de baeren
Van Styx om onsent wil haer stellen int bedaeren:
Hoe wraecke op den rugh van uwe reys-broer sit/
En rijdt beyd' u en my/met roed'/met spoor/en bit.

Hy dreyght Bosardo met den Ponjaert, en loopen t'samen verbaest binnen.

De Wraecke, zijnde een Vrouw met een brandende Toors inde slincker, ende een Dagge in de rechter handt. Bedrogh, oock een Vrouw met een leelick aengesicht, en verscheurde kleederen achter, maer voor wel toe-gemaeckt.

Wrake. O aengenaem bedrogh/ick heb vast door u tergen/
Met yver op en neer de Pyreneesche Bergen/
En d'hooge steylte van de Alpes door gerost/
En heb des daeghs de Son/en hare macht getrost:

Des nachts de duysternis/ en hare swarte naerheyt/
Om uwen aenslagh: spreeckt/ en seght my nu de waerheyt
Waer dat wy zijn/ en of mijn loop haest eynden moet?
Want mijne Ziel/ en Dagh/ die dorsten bey nae bloedt.
Bedrogh. Wy zijn in Spanjen: daer de weelde/ pracht/ en Hoven/
V overvloet van bloedt/ door haet en nijdt beloven:
Dus scherpt u Dagge stux/ en moedight uwe buyst/
En blust de bloedt-dorst/ die in uwen boesem huyst.
Wraeck. Schoon of Italien gevoelde mijn vergramnen/
In Bondtgenoten/ of in hare Edele Stammen/
Is mijn genegentheyt/ genoeghsaem scheen vertuyt/
Doen ick haer Ed'len/ en haer Princen roeyden uyt.
Soo brandt ick noch nae 't bloedt van Spanjen/ dat voor desen
Van al mijn schelmery een oorsaeck plaght te wesen/
Om haer te plaghen/ met de selfde middel/ die
Ick meest tot hare dienst gebruyckt heb/ sonder wie
De werelt wel in vree/ en rust hadt konnen leven:
Beraedt u kort en goedt/ en wilt my uytkomst geven/
Voor wie ghy my gebruyckt/ segh op aen wie/ en waer.
Bedrogh. Den Maerschalck van dit Rijck die wickt en weeght het swaer/
Dat sijne Soon/ de bloem der Spaensche Oorloghs-Helden/
Soo eereloos en schelms sijn jonge leven velden/
Door Pedro en Lorens/ die met de poock en koort
In sijnen eygen Hoff hem hebben schelms vermoort:
Onseeckerheyt besit sijn hart/ en doet hem duchten/
Of hy 't met wanhoop lijdt/ of u gebruyckt; geruchten
Besf walcken sijn verstandt/ en hy en weet niet hoe/
Dies geeft u op den wegh/ en maeckt u daer na toe/
En geeft hem uwen raedt/ besit sijn oude ziele/
Beweeght hem/ doet u best om Spanjen te vernielen.
Wraeck. Leeft Sextus wederom/ die 't Koninckljjck geslacht
Wt Romen bannen deedt/ door moorden/ Vrouwen-kracht/
Soo moet op nieuws weerom een Brutus zijn herboren.
Schrickt Spanjen/ Spanjen schrickt/ u Kroone gaet verlooren:
Een tweede Brutus u/ en uwen Zetel swaer/
Eer dat hy wist dat ick hem sijnen sin beroer/
Dat hoon en smaedt hem quelt/ en dat sijn quel en plaghen
Niet rusten/ voor hy u siet sijne quellingh draghen/
V Princen/ die sijn leedt door moordt en schelmery
Bedreven/ mosten voort: maer nu ick op sijn sy
Mijn gunst geswooren heb/ de middel die hem misten
Om uyt te voeren/ die sal nu door mijne listen/
Een open deur/ een padt ontsluyten; want mijn lust
Geen teugel temmen kan/ voor dat hy is geblust.
Soo oyt mijn macht vermoghte yets machtigh uyt te voeren/
Soo sal sy tot haer hulp nu Son en Maen beroeren:
En wat ick al vermach blijckt al de werelt door/
Italien/ Vranckrijck int bysonder/ neemt eens voor

Het

Het machtigh Romen/dat de werelt kan betoomen/
Wat heeft dat schandt en smaedt om uwent wil bekomen?
Wat see het niet/doe ick drie zielen maer besat/
Waer door ick worp om veer de vryheyt van de Stadt.
De doot van Cæsar heeft Octavius doen willen/
Dat Brutus niet alleen: maer Romen selfs souw stillen
Met haren ondergangh/sijn opgeheven wraeck:
Doen hadt ick mijne lust/doen hadt ick mijn vermaeck/
Doen 't Roomsche volck verjaeght en hare Wet geschonden/
De Vaders ballingen/doen 't Krijgs-volck ongebonden
Het Capitolium verwoest/en droeghen uyt
Den Tabbert/bijl en tros tot een verwaende buyt:
Doen Tempel/Tempels dienst/en 't heyligh Autaer stoocken/
Tot Cæsars uytvaert/most het bloedt der Burgers smoocken:
Doen eereloos elck een/sijn eedt/en trouwe brack:
Doen vry-gelaten/en de ondrijen Slaven strack/
Als hy sijn Heer verriet/was vry en ongebonden:
Doen trouw gebannen was/en Recht/en Wet geschonden:
Doen Cicero/wiens tongh en penne 't Roomsch gebiedt
Een Pylaer streckten/selfs den ouden kop daer liet.
Hy meendt in 't eerst/ick was slauw/loom/en niet soo vierigh/
Als hy my vondt in 't eyndt; men noemt my wraeck/en gierigh/
Soo ben ick oock: want voort soo haest ick had de lucht/
Dat hy sich over Zee wou bergen met de vlucht/
En dat Nephtunus hem gedwongen hadt te keeren/
En hy door Ceres gunst my waende af te weeren:
Dat spoock der Vogelen/als Goddelijcke boon/
Hem weckten daer hy sliep; en dat om gunst en loon/
Zijn huysgenoten trou was moeylijck aen te tasten/
Dacht ick een gaeuwe vondt/daer ick hem mee verrasten.
Door u bestelden ick/dat ydel vrees het hart
Van sijne wachters heeft tot vluchtens toe verwart:
En door de gierigheyt van Læna/die hy 't leven
Door sijn welspreeckentheydt/voor desen hadt gegeven/
Met een verwoeden moedt/hem by den hals gevat/
Met sijnen deegen treft/en miste/voorts soo spat
Het bloedt ter ader uyt: den ouden grijsaert klaeghden/
En sloegh sijn ooghen op: hy kendt hem/en hy vraeghden
Met een ontroerde geest/en zijt ghy Læna niet?
Die ben ick/seydt hy: hoe/is my van u gheschiet/
't Geen ick van geen Romeyn gelooft hadt te geschieden:
Dit niet alleen/maer meer/ghy sult door het ghebieden
Van Marc Antonius/sprack den vervloeckten fielt/
Door dese handt terstont onthalst zijn/en ontzielt.
Hoe/sey den anderen weer/is eer en schaemt verbannen/
En trouw met schelmery te samen aengespannen/
Soo ist met my gedaen: o eer-vergete guyt/
Ist u vergeten/hoe ick laest dy redden uyt

F 2 Een

Een schandelijcke doot/doen dijne schelmerye
Op deden voor de banck des rechters schult belye/
Hadt doen mijn tongh haer konst gespaert tot u verderf/
Ick leedt niet dat ick nu door uwe handen sterf.
Dat vordert niet seydt hy/ 't verleden is vergeten/
En met soo heeft hy 't hooft den ouden afgesmeten/
Wiens silver hayr mijn selfs dee schricken/ doe ick sagh
Dat daer het wijste hooft der Stadt verslagen lagh.
Antonius ten dienst heb ick hem soo verslagen.
Bedrogh. Ick heb in al u doen een dapper wel behagen:
Dan nu in dese tijdt 't is noodigh dat ghy gaet
En geeft den Maerschalck moedt/en deelt hem uwen raet/
En openbaert hem hoe en wat gelegentheyden
Voor handen zijn/om sijne aenslach te bereyden.
Wraeck. Ick sal hem op een kort bewegen/en daer by
Ontleden stuck/voor stuck/van al de schelmery.

Gaet binnen, komt weder uyt sonder dagge.

Hy heeft de leus al wegh/en oock de sin gevat/
En mits ick hem int oor yets in gelupstert hadt/
Soo spronck hy op verschrickt/ick stack nae u gebieden
Mijn dagge in sijn buyst/en stelde my tot vlieden
Om u te vinden/voort; en laet ons vluchten eer
Hy u gewaer wort/en int oogh krijgh.
Bedrogh. Spreeckt niet meer/
En gaet ghy daer ghy waent u werck te komen geven/
Ick voegh my na het Hof/daer ick gewoonlijck neven
Den Coninckliijcken Stoel mijn beste vrunden set/
Daer ick den Velt-heer bley/den Raedt met Gelt besmet/
Des Burgers beurs ontbloot/des voorspraecks sacke vullen.

Jeronimo uyt met de dagge van de wraeck inde hant.

Siet ginder waer hy komt/hy maeckt alree den dullen:
Ick wensch u uwen wil tot op een ander tijt.
Wraeck. Ick wensch dat onrust u staegh inde hielen bijt. Binnen.

Jeronimo haer siende vluchtende spreeckt.

Ey vlucht niet/maer blijft staen/o raes-vrou/die met hygen
Mijn harte kloppen doet/met hoop van wraeck te krijgen;
Ey vlucht niet/maer ontdeckt my uwe meeningh vry:
Hoe ist hier/is het droom of is het spoockery?
Ghy vlucht/en laet my staen in meerder duysternissen
Dan ick te voren was/met mijn beswaert gewissen:
Wat helpt my desen dagh/wat baet my uwen raedt/
Soo ghy de voorders rest voor my verborgen laet.

O Hemel

O Hemel sal dan leet/ op leet/ mijn harte quellen/
En dees bekooringh steets op nieu mijn geest ontstellen/
Soo is mijn ongeluck veel swaerder als mijn kracht;
Dan als ick mijn bedenck en op haer reden acht
Soo heb ick ongelijck/ ick ben sey hy de wraecke/
Tot u gesonden om te redden uwe saecke/
Neemt dese dagge aen/ op morgen wilt u spoen
Ten Hoof/ let op u stuck/ ick raed het u ten goen/
Want dese dagge sal u sonder missen morgen
V droefheyt eynden/ en een straffe wraeck besorgen;
Past dat ghy wacker zijt/ en dapperheyt gebruyckt/
Op dat gelegentheyt u aenslagh niet ontduyckt:
En laet nieusgierigheyt u sinnen niet bekooren/
Om meerder van de saeck uyt mijne mont te hooren/
Maer volght ghy mijne raedt/ gaet derwaerts/ en de tijt
Die leert u voort de rest/ en midt was ickse quijt.
Soudt droom of spoocken zijn? de droom bedrieght/ en spoocken
Zijn ydele grillen/ die ick dickmael heb weersprocken.
Het sy dan wat hy zy/ voor eyndelijck besluyt
Gaen ick ten Hoof/ en sien oft yet/ of niet/ beduyt.

Binnen.

Eerste vertooningh.

Hoe den Coningh van Portugael van de reyse
komt, en van 't gantsche Hof verwelkomt wort.

Tweede vertooningh.

Hoe vrede tusschen beyde Coningen
bevestight wort.

Derde vertooningh.

Hoe het Houwelijck van Don Lorenzo en Bellemperia,
in presentie van beyde Coningen en het gantsche Hof, door
den Bisschop bevestight wort.

Don Pedro, Don Lorenzo.

D. Pedro. Dat Bacchus desen dagh ter eeren sy geheylight/
En Mars en Venus 't saem ter eeren/ en gebeylight
In haer vereenigingh te leyden tot de tent
Daer sy op 't sachte bedt het minnen sijn gewent/

Nu siet ghy Heer hoe 't luck met arbeyt wort verkregen.
D. Loren. Door uwe gunst/en door des Hemels milde segen/
Verkrijgh ick meer als wensch/en mijn en schort niet; dan
Dat ick my nae waerdy niet danckbaer toonen kan.
D. Pedro. V heusheyt overwint my/en uw vrientschap beyde:
Dan 't is nu tijt om vreucht en blijschap te bereyden:
Ick wenschte datmen yets kon vinden om het Hof/
En 't Conincklijck gevolgh met vreuchden en met lof/
Op een/of andre wijs in vrientschap te vermaecken.
D. Loren. Zulcks placht wel eer te sijn in diergelijcke saecken:
En kondmen nu wederom yets vinden 't waer een lust:
Wat dunckt u aerdighst om te worden toegerust?
D. Pedro. Ick weet niet:

Jeronimo met Mantel en kleedingh, bedaert zijnde, uyt.

Dan siet daer/den Maerschalck die voor desen
In sijne Jonge tijt vermaeckelijck placht te wesen/
En yder een met vreught en vrolijcheyt verwon;
Ick roep hem/ of hy ons misschien yets vinden kon.
Singnoor Jeronimo/hoe ist/hoe staet het leven?
Zult ghy u desen dagh tot vreughde mee begeven/
Of sal swaermoedigheyt weer quellen uwe Ziel?
D. Ieron. Dat is nae dat het quam/en nae den teerlingh viel:
't Con wesen dat mijn vreught soo onverwacht ontmoeten/
Dat ick swaermoedigheyt liet sincken voor mijn voeten;
Of dat becooringh my soo haestigh overquam/
Dat ick de vreught verliet en 't oude wesen nam:
Maer wat beweeght u Heer/om my hier na te vraegen?
D. Pedro. Mijn vrage streckt een bee/ ey laetse u behagen:
Ghy siet hoe desen dagh van yder een tot vreught
Geviert wort/en ick bidt/ dat ghy u mee verheught.
D. Ieron. Een anders vreught is light/mijn droefheyt swaer en machtigh/
En geen gemene vreught/en blijtschap is soo krachtigh/
Dat sy die weeren kan; dan soo ick vrolijck wort/
Soo sal gemeene vreught veranderen op een kort.
D. Pedro. Wegh met die grillen: Wegh/ ghy siet elck een is lustigh/
Zijt oock soo/neemt een moedt/weest vrolijck/en zijt rustigh:
En ick heb soo datelijck den Bruydegom geseyt/
Dat ick wel wenschte dat ick met bevalligheyt
Yets geestighs hadde/om de Bruyloft/ tot eeren
Te brengen voor den dagh; nu souw ick wel begeeren/
Alsoo ghy in u tijt vermoogent waert/ en mildt/
In sulcke saecken/dat ghy ons nu helpen wilt
Aen yets dat vrolijck moght de Coningen vermaecken?
D. Ieron. De Jaeren hebben my dees dingen leeren staecken;
Ten is mijn werck niet meer/want ick ben out en kout.
D. Loren. Ick bidt u weygert niet. D. Jeron. Indien ghy mijn vertrout/

Geloof/

Geloof/ ick ben al langh die grillen af gestorven/
Soo dat ick mijn van sulcks niet onderwinden dorve.

D. Pedro. Wy weten beter/ en versoecken voor het lest/
Laet u bewegen/ en seght maer wat dunckt u best?

D. Ieron. Waer ick u dienst kan doen/ daer ben ick toe genegen/
Maer hier in dese saeck/ raeckt ghy met mijn verlegen.

D. Loren. Wy sorgen daer niet voor/ beveelt ghy ons de rest/
En denckt wat tot vermaeck nu dienen sal voor best.

D. Ieron. Wat dunckt u Vorsten goet? D. Pedro. Mijn dunckt een Masquerade/
Met statelijcke dans. D. Loren. Dat schijnt niet ongerade;
Wanneer met goet Musijck de heldre stem daer by/
De Snaren en de Tromp maer helpt en gunstigh zy:
Dan wat u best gevalt/ dat sal ons wel gevallen.

D. Ieron. Musijck en dient ons niet/ want niemant van ons allen
En dient de boven-sangh: maer soo ghy immers wilt
Dat uwen yver sy door mijnen raedt gestilt/
Soo rae ick tot yets goedts/ ick rae tot een Comedy/
Tot vreught/ of tot vermaeck/ een destige Tragedy:
Want snaren/ en den dans/ sijn konsten redelijck soet/
Maer desen dienen bey tot wetenschappen goet.
En 't was van over-outs de Coningen behaeghelijck/
De wijsen aengenaem/ te aller tijt verdragelijck/
Dat yets van outs geschiet/ vertoont wiert als of 't was;
En datmen op Toneel/ als in een spiegel las:
En 't sal de Coningen/ en al het Hof vermaecken.

D. Pedro. Gevalt het u/ ons mee; wat raet daer aen te raecken?

D. Ieron. Doen ick studeerde/ heb ick eens op rijm gestelt/
En spel dat doen ter tijt/ ick wilde met gewelt
Te Salmanque dat de vorsten soude spelen/
Om dat den inhout was na mijne sin ten delen:
Dan 't haestigh sterven van mijn Vader sulcks belet/
En 't sedert heb ick dat uyt mijne sin geset:
Maer soo ghy lustigh zijt/ ten bede van u beyde/
Sal ick het soo terstont tot spelen noch bereyden.

D. Loren. Wat is den inhout? D. Jeron. Dit: Mustapha die de Stadt
Van Rhodis met gewelt verovert heeft gehadt/
En daer een Edele Maeght Perseda had bekomen/
Die hy met sijn vertreck na Thunis heeft genomen/
Wiens schoonheyt dacht hem sulcks/ dat hy haer waerdigh acht
Soliman tot een hoer te worden toegebracht:
Den Turckschen Keyser/ die verliefdt om haer minne/
Doet alles wat hy magh/ en kan gantsch niet verwinne.
Door raedt van Mustapha/ neemt eenen Rodiaen/
Die/ tot sijn ongeluck/ in d'oorlogh was gevaen/
Te bruycken/ om de Maeght tot eenderleye spraecken
Meer te bewegen/ om tot sijne wil te raecken:
Dan dese/ die voor langh/ met haer was ondertrouwt/
Vlieght in haer armen/ daer sy hem besloten hout:

Soliman

Soliman doet hem daer door Mustapha door-steecken:
Perseda/ om haer eer en Bruydegom te wreecken/
In schijn van vrientschap/ helpt den Keyser om den hals/
En voort haer selven oock: en Mustapha/ die vals
Den aenslagh broude/ is het ongeluck ontsprongen:
Hier is het eyndt/ en dit hebt ghy my af-gedrongen/
Gevalt het u of niet? D. Loren. 't Gevalt mijn wonder wel.
D. Pedro. Het is of ghy u selfs versleten hadt in 't spel
En rijmery: wat raedt om volck die 't spelen? D. Ieron. Heden
Hebt ghy my overstemt/ ick wil dat nu mijn bede
Bewegen wederom; ick bidt dat ghy/ en hy
My t'samen doet de eer/ te spelen neffens my.
D. Loren. Souden wy speelders zijn gelijck Comedianten/
En Cameristen/ of als sulcke lichte quanten/
Dat past ons niet/ o neen/ ick ben dat niet van sin.
D. Pedro. Noch ick Jeronimo/ en beeldt u dat niet in:
Maer wilt ghy uyt ons volck nae uwe sin verkiesen?
Dat staet in uwe keur. D. Ieron. Wat mach ick tijdt verliesen
In dese voddery: wat waent ghy Vorsten/ dat
Ick my in dese konst soo slecht en schandelijck schat/
Dat ick met Hoofs gespuys/ en sulcken schuym van boeven/
My en mijn treur-spel sou om uwent wil behoeven
Te spelen? of dat ghy in uwe achtbaerheyt
Door 't spelen zijt verkleynt/ en deuckt dat niet/ verbeyt
Tot dat ick u versoeck: maer hout mijn dat ten goeden/
Dat grooter als ghy zijt/ voor desen niet vermoeden
Dat schandt of oneer was in 't spelen van yet goedts:
Maer wel dat hovaerdy steeckt inde borste bloedts.
Koningen; Princen selfs; de Keyser die voor desen
Het machtigh Romen heerst'/ en Spanjen dede vreesen/
Die heeft oock selfs gerijmt/ gespeelt/ en oock vertoont
Dat eer en konst/ in rijm/ en by de speelen woont.
En soudt ghy nu tot smaet van haer/ en mijne wercken/
Wanneer ghy speelen soudt/ vermeenen te bemercken
Dat uwe Achtbaerheydt verkleynde; soo ist best
Dat ick my hou gerust: adieu genacht voor 't lest. *Hy maeckt mijne om te gaen.*
D. Pedro. Neen/ neen Jeronimo/ dat ist niet dat wy willen.
Bedaert u/ loopt soo niet/ en wilt u gramschap stillen: *Sy houden hem vast.*
En voorder/ soo ghy wilt/ wy sullen neffens u
Ons voegen. D. Loren. Blijft doch staen/ en weest doch niet soo schu/
Ick sal om uwent wil my oock laten gebruycken.
D. Ieron. En treckt soo niet/ ick sal 't ontworstelen noch ontduycken:
Dan seght hoe dat ghy wilt? D. Pedro. Wy hebben 't u geseyt.
D. Ieron. Soo is u desen dagh wraeck en bederf bereyt. *Spreeckt binnens monts.*
Komt dan ghy Heeren/ komt/ hier heb ick al de rollen/
Wy willen lustigh zijn/ en desen avont hollen/
Gelijck de Paerden die te veel by Haver zijn;
Soo willen wy ons oock verheugen by de Wijn.

Komt

Komt elck verkiest sijn sin. D.Pedro. Schickt ghy 't nae u vernoegen.
D.Ieron. Neemt wat u lust/ ick sal nae 't overschot my voegen.
D. Loren. Maeckt ghy 't nae uwen sin. D.Ieron. Ick sal dan/ soo ick kan/
Het schicken soo 't behoort: speelt ghy voor Soliman: *Geeft Don Pedro de Rol.*
Want ghy van stam/ tot stam/ te heerschen schijnt geboré.
En ghy/ Erastus/ om de Juffers te bekooren.
Want desen dagh/ en meest u daden/ wijsen uyt/ *Hy gheeft Don Lorenzo de Rol.*
Dat Hoofsche vleyery/ en min/ na mijn besluyt/
Met u geboren zijn. D.Ped. Wat salder voor u blijven?
D.Ieron. Ick sal het overschot der Rollen voort bedrijven/
En spelen voor Mustaph: die met een straffe wraeck/
Solimans lijden wreeckt/ met ongemeen vermaeck;
En daer mee is het spel gemant/ en heel volkomen.
Maer nu ick my bedenck/ ick heb wel voor genomen
Te bouwen/ maer vergeet het noodighst datter is/
Dat is het fondament/ en nu is alles mis:
Mijn schort een Vrouw/ om Perseda te speelen/
En sonder die ist niet/ en al maer werck ten deelen:
Dies soo het mogelijck waer/ dat Bellemperia
V Suster/ en u Bruyt/ met ons ter Camer ga/
Soo sal ick dan met soo doorluchtige Persoonen/
Het ongemeens/ en vreemts/ de Coningen vertoonen.
Beweeght haer/ en ghy sult van desen abondt sien/
Dat niemant/ die daer leeft/ in Spanjen sagh geschien.
D. Pedro. Kom gaen wy nae de Bruyt.

Bellemperia uyt.

D. Loren. Siet daer soo komt sy even.
Lief Bellemperia/ ghy moet het ons vergeven:
Wy bidden/ dat ghy ons vergeven wilt/ dat wy
Van desen abont ons verheugen; en daer by/
Dat ghy u neffens ons tot spelen laet bewegen:
De Maerschalck heeft ons selfs daer toe alree verkregen:
Hy is gesint/ yet vreemts te brengen voor den dagh/
Van spelen/ rymery; en soo hy gaerne sagh
Dat ghy u neffens ons gebruycken liet/ sijn bede
Is/ dat ghy met ons speelt. Bellemp. Ick ben daer mee te vrede:
Mits dat ick neffens u daer door niet wert verleyt
Tot schande/ of tot spot/ noch buyten eerbaerheyt.
D.Ieron. Neen Juffrouw/ sorght ghy niet: noch oneer/ spot/ noch schanden
En isser mee gemenght; 't is kortswijl/ die de banden
Van uwe Bruylofs-feest verstrecken/ mits de vreught
De liefde moedigh maeckt/ en 't Bruylofs-bedt verheught.
Hy gheeft Bellemp. de Rol. Neemt dese Rol/ en ick sal alles voort ter eeren
Bestellen watter schort. D.Lorenzo. Wy sullen vast gaen leeren
De Rollen die ghy ons bevolen hebt. D.Ieron. 't Waer schant/
Voor Mannen/ soo als ghy/ van herssens en verstant/
Om veertigh/ vijftigh vaersen soo veel tijdt te slijten:
Indien het yemant wist/ men sou het ons verwijten.

 Ick

Ick heb wel eer gekent een slechte Kamerist/
Die/ als hy maer de sin van een Comedy wist/
De noodigheden eerst met onderschept verdeelde/
En sonder missen voort soo een Comedy speelde.
En souden wy veel tijdts/ fatsoens/ en veel geslagh/
Om soo een kleyne saeck/ nu halen voor den dagh/
Dat was een oneer: Neen/ o neen/ voeght u na binnen/
En elck besorght het zijn/ en laet ons voort beginnen.

D. Pedro. Wy zijn te vreden. D. Ieron. Tsa/ tsa/ en elck een aen 't syn/
En sooder noch yets schort/ dat leght ghy maer op mijn.

Gaen t'samen binnen, maer Bellemperia blijft, en treckt Ieronimo te rugh.

Bellemp. Ieronimo/ een woordt/ en hout het mijn ten goeden/
Indien het u gevalt: ick kan mijn niet bevroeden/
Hoe dat kleynhertigheydt soo grooten ziel besit/
Als d'uwe schijnt te zijn: ick bidt u/ seght mijn dit:
Hoe kan soo braeven ziel verswelgen/ en verkroppen?
Dat schelmen/ tot haer smaet/ haer eer/ en luyster stoppen?
Hoe kan de moordt/ geschiet aen soo een Soon? als ghy
Verloor/ doch sonder wraeck vergeten zijn/ en vry
Van straffen ondergangh/ van een soo dapperen Vader?
Wreeckt u Oratij doodt/ want niemant heeft hy nader
Als u/ en mijn: de moordt die heeft mijn Broer begaen/
En hy/ die door bedwangh mijn Bruygom is/ vangh aen
En wreeckt syn doodt/ of straf/ en ondergangh/ die dreygen
V/ en de moorders bey/ haer tot de wraeck te neygen.

D. Ieron. Eerwaerdige Princes/ wiens dapperheyt betoont/
Dat recht een eedle ziel in uwe boesem woont:
Verschoont mijn langh vertreck: ick hadt my al gewroocken/
Hadt my de seeckerheydt der misdaedt niet ontbroocken:
Dan nu ick seecker ben van alles/ zijt gewis/
Dat dit versierde spel/ mijn wraeck/ en uytvaert is.
Ick bidt u/ stelt u hart gerust/ en weest te vreden:
Want soo ghy moedigh zijt/ soo sullen wy noch heden/
Tot wraeck/ en straff/ te saem soo wel besteen den dagh/
Tot onser beyden rust/ als opt geschieden mach.
De moorders/ en de tijdt/ die konnen nu niet lijden/
Dat ick u meerder segh: dan gaen wy wat ter zijden/
En alles wat ick heb besloten/ sal ick voort
V seggen/ gaen wy in/ eer dat ons yemandt hoort. Binnen.

De Gordijnen neer. De Coningh van Spanjen, met den Coningh van Portugael, worden de Stoelen ghesêt inden uyttersten hoeck van 't Toneel, aende zuyt-zijde: alwaer den Hertogh van Castilien, met noch twee Stomme Edelen, sonder meer, achter de Stoel te staen.

Soliman

Soliman sit als Turckx Keyser. Mustapha brenght Perseda gevangen.

Speelen de Tragedy.

Mustapha. Ghy die de Marmor-vloer/en 't machtigh Rijck sijn Throonen/
Met heerlijckheyt betreet/by wie de machte woonen/
Die Christen volck verschrickt/vermits ghy haer de Wet
Nae uwen wille stelt/ter eeren Mahomet:
Ick brengh u zeegen toe: ick heb den last voltoghen/
Die ghy my gaeft/en siet de blijcke voor u ooghen/
Dit is het overschot van Rhodis/dat alleen
Verschoont is/om met dienst haer schoonheydt te besteen
Aen uwe Majesteyt. Solim. Ontslaet haer uyt de banden/ Sy wort los gelaten.
Die mijne ziel alree doet in haer liefde branden.
O aengename Maeght/geluckigh is den dagh/
Dat ick u schoonheydt/eer/en vrientschap toonen mach:
Weest wel te vreen/en stelt gerust u hart en sinnen:
En soeckt u heyl alleen in mijne gunst te winnen.
Perseda. Waer ick in eerbaerheydt voldoen kan/zijt gewis/
Dat hier u dienares/en trouwe dienstmaeght is.
Maer waer mijn eerbaerheydt gevaer loopt/onverwinlijck
Sal ick u tegenstaen/met lijf en ziel onsinlijck.
Soliman. Ontslaet u alle sorgh: ghy zijt alleen voor mijn:
En in mijn liefde kan maer eer/en voordeel zijn.
Perseda. Ick ken geen liefde/noch ick wil van u gheen voordeel.
Soliman. Ghy dwaelt in alle bey: en spreeckt sulcx sonder oordeel:
Ick bidt dat uwe liefd/om mijnent wil/de brandt
Wil blussen/die ghy hebt in mijne ziel geplant.
Perseda. Laet af/en denckt niet/dat ick my soo sal vergeeten/
Dat ick om uwent wil besmette mijn geweeten.
Soliman. Ick sal met heerlijckheydt/van alles u versien:
Ghy sult nae uwen sin beheerschen en gebien:
Een stoet van Hoffgesin/van Maeghden/en van Vrouwen/
Die ick u sal ten dienst doen staen/en onderhouwen.
U schoonheydt/sal beproncktt met Peerlen/en Gesteent/
Onschatbaer zijn verciert/soo ghy u sin ver-eent
Met mijne liefde. Perseda. Hoort/al hadt ghy Cræsus schatten:
Ja aldersoetste tongh: en/of ghy kondt omvatten/
Met uwe handen/al wat dat bekoorlijck is/
Of storten in mijn schoot: wat onbehoorlijck is/
En sal ick evenwel/om 't leven niet gedoghen.
Mustapha. Slavinne toomt dien moedt: want 't is in ons vermoghen/
U lijff en leven: dus bedenckt waer dat ghy zijt:
Bedaert; beraedt u wel: en schickt u nae den tijdt.
Perseda. Om lijff/noch leven/sal ick de eerbaerheydt verlaten.
Soliman. U wil is krachteloos: u weyg'ren sou niet baten/

Indien ick met gewelt/niet met bescheydenheyt/
Mijn liefde puur en vry/op u en hadt geleyt/
Dies bidt ick/laet de liefd/die ick u draegh/bewegen/
U teere borst/en sijt u eygen heyl niet tegen.

Perseda. Groot machtigh Keyser/laet dit Vrouwelijcke hart
Onledigh vande schant/van oneer en van smart:
Laet uwe grootheyt doch u selven overwinnen/
En met bescheydenheyt beheerschen uwe sinnen:
Geloof/indien ick sonder knagingh van 't gemoet
U liefde blussen kan/ick viel u niet te voet/
Om bidden; dat ghy door u sinlijckheyt/maer eerder
Dat die op my gestelt/verdobbel en vermeerder.
Maer nu mijn teere Ziel beswaert is/laet doch af/
Indient u mogelijck is; of voert my in mijn Graf.

Mustapha. Indien u Majesteyt gesint is haer met woorden/
En niet met strengigheyt te dwingen/soo 't behoordē/
Soo dunckt my/dat een slaef/die Christen is/die ick
Int Oorlogh heb gevaen/waer dienstigh tot dit stick/
Om u een dienst te doen/vermits haer beyder spraecken
Eens zijn/en dies te meer hem daer toe dienstigh maecken.

Mustapha, de Keyser op sijde treckende, seyt.

Soliman. Indien dat helpen kan/soo brenght hem voor den dagh.
Perseda soo mijn liefd' u niet bekooren magh/
En soo noch goedt/noch staet/u niet en kan bewegen/
Laet medelijden u beroeren; weest niet tegen
Dat ick met sin/en hart/u liefde dragen moet:
Want 't is geen losse min/ maer liefde die 't my doet.

Mustapha binnen.

Perseda. Ick bidt/verschoont my Heer/en laet mijn woorden gelden.

Mŭstapha, met den Ridder Erastus weder uyt.

Mustapha. Doet soo ick heb geseyt/en wilt het niemant melden:
Want soo ghy daer in mist/soo zijt ghy om den hals.

Erastus van Perseda gesien wesende, ende hy haer oock siende, looptot haer: Sy ontfanght hem, en seyt:

Perseda. O Hemel/wat sal 't zijn/ 't ontmoet mijn hier van als.
Erastus. Perseda/ ist een droom/of sal het waerheyt wesen?
Perseda. Zijt ghy geen spoock voor my/ behoeft ghy niet te vresen?
Ick ben Perseda/die Erastus was getrouw/
En liefde swoer. Erast. En ick Erastus/die de rouw
Van dat ick missen most u schoonheyt/al mijn dagen
Gesworen heb met leet te eynden/en met klagen.
Soliman. Wat schelm is desen/die door valsche vryery/
Met onbeschaemtheyt hier soo stoutelijck voor my/
Sijn wulps en geyle min bestaen derf te ontdecken/
Tot mijnder smaet: Doorsteeckt hem; sonder te vertrecken.
Mustapha. Ontstelt u niet mijn Heer/maer hout u wat gerust.
Erastus. Hoe langh en heb ick niet dees lieve mont gekust?

Hoe

Perseda. Hoe langh en was ick niet soo lieffelijck ombvangen ?
Erastus. Hoe langh heb ick geleeft met hoopeloos verlangen ?
Perseda. Hoe langh heeft my de sorgh/met wanhoop/sucht op sucht/
Om uwent wil alleen/doen senden door de lucht ?
Erastus. Hoe lange was mijn vreught/en vrolijckheyt gekluystert ?
Perseda. Hoe lange was mijn kroost/en schoonheyt/als verduystert/
Door rouw en herte leet/om uwent wil alleen.
Mustapha. Hoe lange sal het zijn/vaert voor den Duyvel heen;

Mustapha doorsteeckt hem.

En kust daer langh genoegh. Erast. Ey my/ick ben verraden/
Ick ben verwont/ick sterf. Perse. O Hemel/vol genaden/
Waer blijft rechtvaerdigheyt/die uwen Throon besit ?
Versterckt mijn.

Sy keert haer na Soliman.

O Tyran/nu ghy't int onderspit
Verdoemt hebt/die mijn hart/en sinnen hadt beseten/
Vermeent ghy/dat ghy sult bekomen u vermeten ?
Maer 't isser veer van daen/de liefde die ick hem
Gedragen heb/die geeft mijn handen moedt en klem/
Om met dit gladde stael sijn doot aen u te wreecken/

Sy doorsteeckt Soliman.

En u verbloeckte borst/wraeckgierigh te doorsteecken.
Wat soo/soo gaet het wel : voltrocken is de wraeck ;
Nu sterf/mijn Ziele/sterf in dese goede saeck.

Sy doorsteeckt haer selven.

D.Ieron. O Beelt vol heerlijckheyt/en roem voor alle Vrouwen ;
O schepsel vol van deught/ 't is my alree berouwen/
Dat ick u heb gebruyckt/tot uwen ondergangh/
En inde wraeck gespilt/u leven/dan eer langh
Soo sal ick oock met u den stroom van Styx bevaren/
En u voor alle leet/en alle rouw bewaren/
(Hy keert tot het doode lichaem van D.Pedro, daer na tot D, Lorenzo,) Dan ghy ontsielde romp/die door gewelt/en macht/
Mijn Soon uyt haet/en nijt/om 't leven hebt gebracht.
En ghy/wiens geyle min/beseten hadt/welcks tochten
U op de loopbaen van verwijsde bengels brochten/
En u oneedle Ziel bewogen/om als schelm
En niet int open velt/met Schilt/met Speer/en Helm/
Na 't Ridderlijck gebruyck/u vyant te bevechten :
Maer door een bloode Moort/u saecken te beslechten ;
Ick volgh u op het spoor/en ben niet eer gerust ;
Voor dat mijn wraeck is daer/soo wel als hier/geblust;

En ganschelijck voldaen/in eenwighepť verkregen/
Oneyndelijcke pijn/u Ziele heeft verkregen.

Hy haelt een strop uyt.

Komt dan/ghy strenge strop/en eyndight mijn verdriet/
Eer dat mijn oude Ziel noch meerder leet geschiet.
H. v. Cast. Jeronimo hout op/en laet de Princen rijsen.
D. Ieron. De Princen die sijn doot; daer toe der Wormer spijsen.
Ghy Heeren meent misschien/dat ick u boert/en spel/
Tot vreughden en vermaeck/u hier te voren stel:
Dan 't is wat anders. C. v. Sp. Ha. D. Ieron. Merckt / luystert na mijn (reden/
Ick sal u openbaer de waerheyt seggen: heden
Betoon ick/dat ick heb verlooren mijnen Soon/
Wiens deughden blonken voor den Coninckltjcken Troon:
Sijn moort/die heeft mijn Ziel met smart/en rou beladen/
Soo dat ick swoer/sijn doot met straf en ongenade
Te wreecken/en daer by/dat ick dat lichaem niet
Begraben sou/ten waer sijn wraecke was geschiet.

Hy toont het Lichaem op 't Toneel, in een doot-kist, over eynt staende, achter de Gordijnen, die hy opschuyft.

Siet hier sijn lichaem/siet sijn wonden die met tranen/
Van tijt tot tijt/tot wraeck mijn oude Ziel vermanen:
En siet/hier is de strop/die hem het leven nam/
Op mijne hals geparst: sijn vel is kout/en klam:
En lust het u/ghy mooght het selver oock wel voelen?
H. v. Cast. Waer toe dees raserny? waer toe dit vreeslijck woelen?
Seght wat ghy seggen wilt: maer helpt de Princen op.
D. Ieron. Ick sweer u/Hartogh/by dees mijne grijse kop/
En alles watter meer is waerdigh by te sweeren/
Dat ick de waerheyt spreeck: dies luyster toe/ghy Heeren:
Na dat den Krijghs-Godt laest/Castilien anderwerf
Den segen hadt gegunt/en Don Andreas sterf:
V Dochter/en mijn Soon/wiens kuysheyt ongeschonden/
Haer harte hadt met liefd tot echt en trouw verbonden/
Die beyden in mijn Hof/daer dese uwe Soon/
Met Don Lorenzo/meest uyt haet/en nijt/om loon
Den schelm bewogen/die mijn Soon met dese koorde
Verhingh/na dat hy hem in mijne Hof vermoorde.
V Dochter/die als ick ter harte nam de saeck/
Besloote neffens my/te doen een wreede wraeck:
En die is nu volboert/hier voor u aller oogen.
H. v. Cast. O Hemel/wat is dit? hoe kont ghy toch gedoogen
Soo Goddeloosen saeck? C. v. Sp. Omset den schelm terstont.
H. v. Cast. Seght eervergeten Mensch/wie heeft u dese vont
Op desen tijt beraemt/om 't schelmstuck uyt te voerē?
Hy wort van twee Edelen gevat.
D. Ieron. De wraeck/die leert my op gelegentheyt te loeren:

En

En nu ick heb gevelt de moorders/is gerust
Mijn Ziel/die inde val der schelmen heeft haer lust.

C. v. Por. Wat isser inde Mensch een wonderlijck verander/
Hoe drijft den eenen vuy/van ongeluck/den ander.
Kon ick/o groote Godt/dees ramp dan niet ontvlien/
Dat ick mijn eenigh kint hier dus vermoort most sien.

C. v. Sp. Bekent wie dat u stijft/en riedt tot dese dingen.

D. Ieron. Ick hebt u al bekent. H. v. Cast. Men sal door pijne dwingen
V Goddeloose tongh te klappen: brenght ons hier
De Pijnbanck/en beproeft met water/wicht/en vyer/
Of sijn hartneckigheyt niet en is te versetten.

D. Ieron. Doet wat ghy wilt/ick sal u dese wil beletten.

Hy bijt sijn tongh af.

C. v. Sp. Dat helpt u niet/gaet heen/haelt reetschap; dat hy schrijft/
Dat by gebreck van spraeck voor ons verborgen blijft:
Wat meent ghy booswight/dat u d'een boosheyt d'ander
Verschonen sal: ghy dwaelt/wy sullen met malkander
Eens op een ander wijs beproeven wat ghy zijt:
Komt hier is Pen en Inct/bekent nu/en belijt
De waerheyt/of men sal met pijnigen/en recken/
Die tegen wil/en danck/u uyt den halse trecken.

Hy besiet de Pen, ende wijst dat hy een Penne Mes begeert.

H. v. Cast. Hout daer/daer is een Mes/wat denckt ghy dat de wraeck
Van u vermoorde Soon/rechtvaerdight uwe saeck:
Indien ghy waert verkort/ick heb u selfs voor desen/
Tot recht en straffe/bey den rechten wegh gewesen:
Dan dit ist niet alleen/daer schuylt yets meerder by.

Hy tusschen den Hartogh en den Coninck van Spangien staende, doorsteecktse, en daer na oock hem selven.

C. v. Sp. O Hemel geeft mijn macht/dat ick geduldigh zy/
Op dat het ongedult mijn sinnen niet verrucken/
En mijn in al dit doen/door rouwe onderdrucken:
Maer dat rechtvaerdigheyt/mijn Coninck lijcke Throon/
Om straffen dese moort/een korte tijt verschoon.
Hier sietmen dat gewelt/bedreven door de Grooten/
Niet ongestraft en blijft/maer dat de wraeck gesprooten
Wt ongelijcke leet/den kleynen aen gedaen/
Haer straffen met gewelt/derf buyten recht bestaen.

FINIS.